

OBIECTE DIN LUT ARS ȘI PIATRĂ, PRECUM ȘI VASE CERAMICE DESCOPERITE ÎN AȘEZAREA GETICĂ DE LA VADU ANEI, COMUNA BRĂNEȘTI, JUD. ILFOV.

George Trohani

Cercetările arheologice efectuate de către Muzeul Național de Istorie a României în perioada anilor 1991-1993 pe traseul viitoarei autostrăzi București-Constanța au dus la depistarea pe teritoriul situat la nord de satul Vadu Anei, comuna Brănești, județul Ilfov, a unei întinse așezări getice cu urme materiale din secolele IV-III a.Chr. și II-I a.Chr. Complexele de locuire identificate vor fi publicate de către colegii Paul Damian, Silviu Teodor, Anca Păunescu și Dana Mihai, cei ce au participat nemijlocit la săpăturile arheologice. Domniile lor au avut bunăvoința de a-mi ceda spre publicare materialele getice, fapt pentru care le mulțumesc și prin prezenta.

În cele de mai jos vom prezenta doar situația statistică, cu o scurtă interpretare, a materialelor descoperite. De aceea nu vom face trimiteri bibliografice.

I. OBIECTE DIN LUT ARS ȘI PIATRĂ (Tabelul I)

Pentru o informare corectă a tuturor aspectelor vieții economice a locuitorilor din așezarea getică de la Vadu Anei este interesantă și menționarea tuturor pieselor, uneori de mai mică importanță, descoperite atât în strat cât și în diferite complexe. De aceea în cele ce urmează le vom menționa în funcție de formă și de utilitate și nu după materia primă din care sunt prelucrate:

1-4. **Calapoade** - pentru modelat ceramica, din lut ars (fig.2/10-11). S-au descoperit patru piese, dintre care doar două întregi.

5-40. **Fusaiole** - în număr de 36. Majoritatea au o formă bitronconică iar celelalte sferoidal-bitronconică, plată și plată-bitronconică (fig.1).

41-45. **Mărgele** - în număr de cinci, dintre care două din lut ars (fig.1) și trei din pastă de sticlă. Una este decorată cu motivul "în ochi" cu pete în diverse culori.

46-50. **Rondele** - din fragmente ceramice de toate tipurile, inclusiv din amfore, în număr de cinci.

51-65. **Greutăți** - piramidale din lut ars, în număr de 15. Dimensiunile sunt mijlocii (fig. 1).

66-67. **Sfere ("cocoloașe")** - una din lut ars și una dintr-o gresie.

68-74. Din piatră șlefuită s-au descoperit șapte piese de diferite forme - pătrate (fig. 2/13), paralelipedice, cubice, etc. - al căror rost este încă greu de precizat.

75-77. **Cute** - din piatră, în număr de trei (fig. 1).

78-80. **Frecătoare** - din piatră, pentru măcinat grânele, în număr de trei.

81-86. **Rășnițe** - din piatră, în număr de șase.

87. **Lingură** din lut ars, relativ mică. Provine din locuința 4.

88. **"Colac"** gen brățară, din lut ars.

TABELUL I

cuprinzând obiectele getice din lut ars și piatră descoperite la Vadu Anei

Nr crt	Obiectul	Anii 1991-1993			Locuința								Bordeiul				Groapa										T
		91	92	93	4	12	14	15	16	17	18	21	22	5	6	13	14	27	29	30	39	49	50	51	57	58	
1	Calapod	1	2								1																4
2	Fusaioală bitr.	4	5	4		1				1		1				2	3	1	1	1	2	1	1	1	1	1	31
3	Fus.sfer.bitr.			1																							1
4	Fus. plată	1		1																							2
5	Fus.plat-bitr.	1	1																								2
6	Mârgea	1																			1						2
7	Mărg. sticlă			2													1										3
8	Rondea	1		1										1				1		1							5
9	Greutate	1	3	7			1	2			1																15
10	Sferă		1																								1
11	Sferă gresie	1																									1
12	Piatră șlef.	3	3	1																							7
13	Cută plată		1	1													1										3
14	Frecător		3																								3
15	Râșniță	1	1						1					1	1		1										6
16	Lingură				1																						1
17	Colac	1																									1
TOT																											88

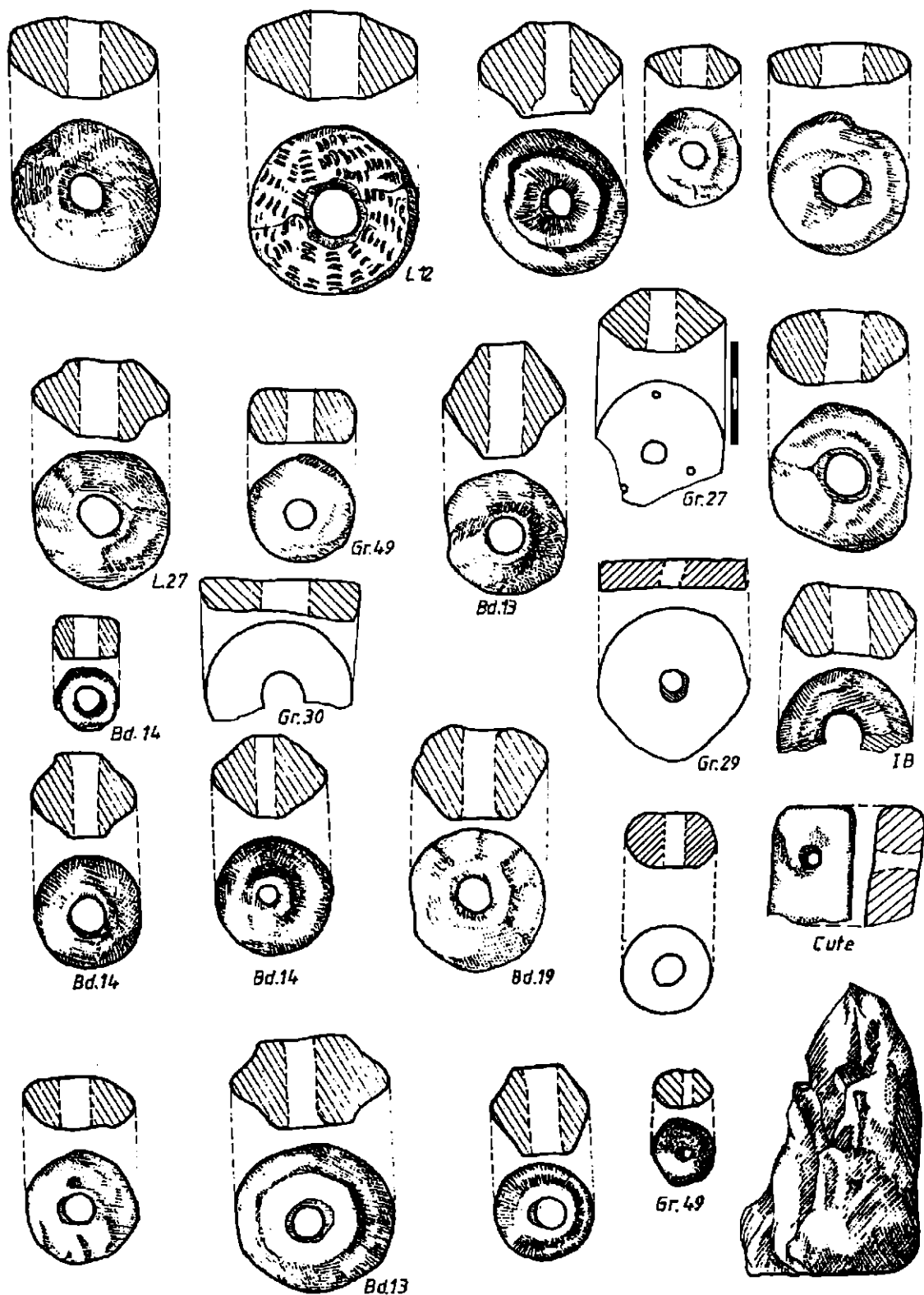

Fig. 1. Fusiole, mărgeli și greutate din lut ars precum și o cute din piatră.
Descoperiri din complexe și strat.

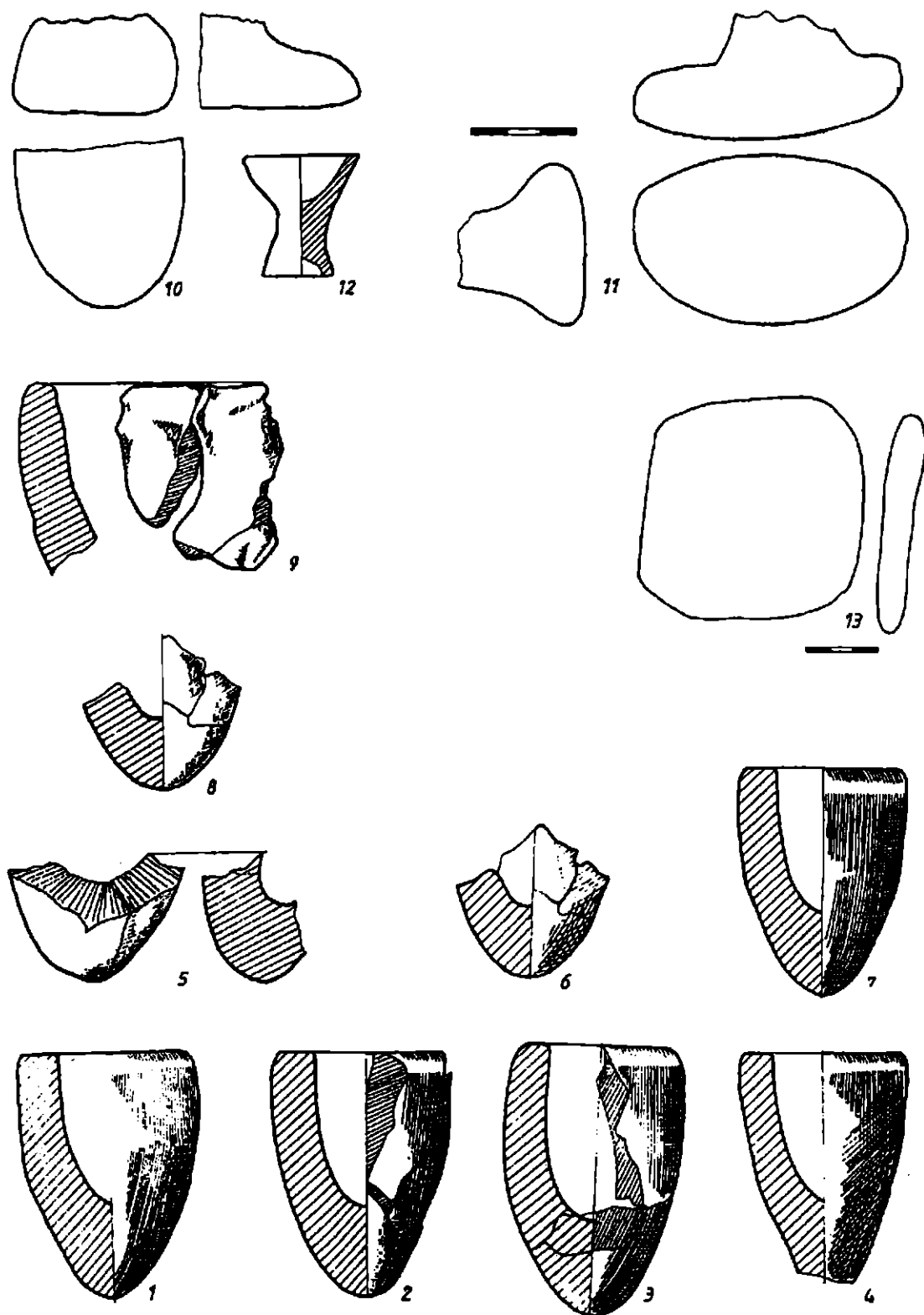

Fig. 2. 1-9. Creuzete din locuința atelier 22; 10-11. Calapoades din lut ars;
12. Vas miniatură; 13. Platră.

Ar mai trebui menționat și numărul relativ mare de fragmente de vetre descoperite în special în gropi dar și în strat sau în alte complexe, ceea ce probează o anumită "grijă" pentru soarta acestor instalații după dezafectarea lor. Unul din aceste fragmente este decorat cu două linii paralele, incizate, trasate cu șnurul. Probabil că el provine dintr-o vatră-altar.

II. CERAMICA GETICĂ (Tabelele II - III)

Din studierea a 10.531 fragmente ceramice descoperite în timpul săpăturilor arheologice efectuate pe suprafața fostei așezări getice din acest loc s-a putut alcătui Tabelul II în care pe verticală sunt trecute tipurile ceramice, iar pe orizontală numărul de fragmente descoperite împărțite după modul de ardere al pastei: A - ardere oxidantă ce a dat o culoare cărămizie ; B - ardere reducătoare ce a avut ca rezultat o culoare cenușie. Mai trebuie menționat că cifra romană I reprezintă ceramica lucrată cu mâna, iar II pe cea prelucrată la roata olarului. De asemenea, fiind vorba de o statistică, este foarte important faptul că fragmentele ceramice ce s-au presupus a face parte dintr-un singur vas, precum și cele ce s-au lipit între ele și au dus la reconstituirea unui vas au fost numărate doar o singură dată.

Tabelul II conține totalul fragmentelor ceramice pe tipuri, indiferent de locul descoperirii. Totodată s-a efectuat o calculare a procentajului răspândirii fiecărui tip ceramic pe ceramica locală getică și pe ansamblul ceramicii (cu amfore sau alte importuri).

În cele ce urmează vom trece la prezentarea fiecărui tip ceramic:

1. Borcanul - reprezintă un tip de vas specific geto-dacilor. Gura relativ largă are buza de obicei răsfrântă în exterior, dar deseori și verticală cu marginea dreaptă în majoritatea cazurilor, rareori rotunjită sau teșită oblic. Corpul are pereții puțin arcuiți și este prevăzut, pe jumătatea sa superioară, cu patru butoni apucătoare ce au, de obicei, o formă cilindrică. Rareori acești butoni sunt conici sau ovoidali. De asemenea, ei pot fi decorați cu alveole, impresiuni digitale sau linii incizate (fig. 2-6). Fundul este drept. În funcție de dimensiuni se pot diferenția două categorii:

1.a. Borcanul propriu-zis, cu o înălțime ce poate ajunge la maximum 30-45 cm. Reprezintă, prin cele 1809 exemplare, 82,41% din totalul borcanelor, 16,03% din totalul ceramicii și 17,18% din ceramica locală.

1.b. Borcanul mare, cu o înălțime de 50-60 cm, uneori chiar peste, iar diametrul gurii este de circa 30 cm. Buza este în majoritatea cazurilor răsfrântă oblic în exterior. Reprezintă, prin cele 386 piese, 17,59% din totalul borcanelor, 3,43% din totalul ceramicii și 3,67% din ceramica locală.

Toate vasele de acest tip sunt lucrate doar cu mâna. Pasta este neglijent prelucrată iar prin natura degresanților, ce pot fi fragmente vegetale, nisip, pietricele sau cioburi pisate, are un aspect zgrunțuros deși atât suprafața exterioară cât și cea interioară sunt relativ bine netezite.

În privința tehnicii de ardere se constată o predominare a celei oxidante - peste două treimi (1557 piese = 70,93%) - în raport cu cea reducătoare (638 piese = 29,07%). Pe subcategorii, borcanul propriu-zis, de dimensiuni mici și mijlocii, este ars oxidant în proporție de 69,65% (1260 piese), iar cel de dimensiuni mari de 76,94% (297 piese). Trebuie însă să remarcăm că arderea este, adeseori, foarte inegală.

Prin numărul relativ mare de piese descoperite (2195) borcanul constituie tipul de vas cel mai răspândit - 19,45% din totalul ceramicii și 20,84% din ceramica locală.

TABELUL II
cuprinzând totalul ceramicii pe tipuri de vase

Nr.c.	A	B	Total Nr.	%	%/cer. locală
1.0.a.	686	329	1015	9	9,64
1.0.b.	147	78	225	1,99	2,14
	833	407	1240	10,98	11,77
1.1.a.	40	19	59	0,52	0,56
1.1.b.	6	1	7	0,06	0,07
	46	20	66	0,58	0,63
1.2.a.	368	137	505	4,47	4,79
1.2.b.	100	9	109	0,97	1,03
	468	146	614	5,44	5,83
1.3.a.	6	3	9	0,08	0,08
1.4.a.	38	25	63	0,56	0,60
1.5.a.	58	20	78	0,69	0,74
1.5.b.	1	-	1	0,01	0,01
	59	20	79	0,70	0,75
1.6.a.	36	13	49	0,43	0,46
1.6.b.	27	-	27	0,24	0,26
	63	13	76	0,67	0,72
1.7.a.	5	1	6	0,05	0,06
1.7.b.	2	-	2	0,02	0,02
	7	1	8	0,07	0,07
1.8.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.9.a.	1	1	2	0,02	0,02
1.9.b.	-	1	1	0,01	0,01
	1	2	3	0,03	0,03
1.10.a.	7	1	8	0,07	0,08
1.10.b.	1	-	1	0,01	0,01
	8	1	9	0,08	0,09
1.11.a.	11	-	11	0,10	0,10
1.11.b.	12	-	12	0,11	0,11
	23	-	23	0,20	0,22
1.12.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.13.a.	1	-	1	0,01	0,01
1.13.b.	1	-	1	0,01	0,01
	2	-	2	0,02	0,02
1.14.a.	1	-	1	0,01	0,01
m	1260	549	1809	16,03	17,18
M	297	89	386	3,43	3,67
tot.	1557	638	2195	19,45	20,84
2.1.		1	1	0,01	0,01
2.2.	227	124	351	3,11	3,33
3.1.	69	36	105	0,93	1,00
3.2.	43	19	62	0,55	0,59
4.1.a.	78	130	208	1,84	1,98
4.1.b.	23	22	45	0,40	0,43
4.2.a.1	125	424	549	4,86	5,21
4.2.a.2	2	9	11	0,09	0,10
4.2.b.	2	51	53	0,47	0,50
m	205	563	768	6,80	7,30
M	25	73	98	0,87	0,93
4.3.	2	1	3	0,03	0,03
tot	232	637	869	7,70	8,25

Nr.c.	A	B	Total Nr.	%	%/cer. locală
5.1.	12	74	86	0,76	0,82
5.2.	11	119	130	1,15	1,23
	23	193	216	1,91	2,05
6.1.	28	85	113	1,00	1,07
6.2.	30	108	138	1,22	1,31
	58	193	251	2,22	2,38
7.1.	74	342	416	3,69	3,95
7.2.	46	484	530	4,70	5,03
	120	826	946	8,38	8,08
8.1.	1	2	3	0,03	0,03
8.2.	3	54	57	0,50	0,54
	4	56	60	0,53	0,57
9.	77	-	77	0,68	0,73
10.	59	24	83	0,73	0,79
11.1.	2	2	4	0,03	0,04
11.2.	2	2	4	0,03	0,04
	4	4	8	0,07	0,08
12.	17	64	81	0,72	0,77
13.1.	-	1	1	0,01	0,01
13.2.	4	3	7	0,06	0,07
	4	4	8	0,07	0,08
14.1.	4	7	11	0,10	0,10
14.2.	1	4	5	0,04	0,05
	5	11	16	0,14	0,15
15.1.	3	2	5	0,04	0,04
15.2.	10	17	27	0,24	0,26
	13	19	32	0,29	0,30
16.	3	8	11	0,10	0,10
17.	1	9	10	0,09	0,09
18.	-	1	1	0,01	0,01
19.	-	1	1	0,01	0,01
20.	1	-	1	0,01	0,01
21.	-	1	1	0,01	0,01
22.	-	1	1	0,01	0,01
23.	-	2	2	0,02	0,02
24.	-	11	11	0,10	0,10
I	2048	1466	3514	31,13	33,37
II	470	1417	1887	16,72	17,92
Tot.	2518	2883	5401	47,85	51,29
I	2126	2133	4259	37,73	40,44
II	140	731	871	7,72	8,27
tot	2266	2864	5130	45,45	48,71
I I	4174	3599	7773	68,86	73,81
T II	610	2148	2758	24,42	26,19
Tot.	4784	5747	10531	93,29	-
%	45,38	54,62	100	-	-
Amf.	642	114	756	6,70	-
Farf.	-	1	1	0,01	-
Tot.	5426	5862	11288	-	-
%	48,07	51,93	100	-	-

După decorul întâlnit pe suprafața corpului se pot stabili următoarele variante:

1.0.a-b. Fragmente de vase-borcan reprezentate prin boze, părți de corp sau funduri ce nu permit o clasificare mai aprofundată. Prin numărul lor (1240), aceste fragmente reprezintă mai mult de jumătate din totalul borcanelor (56,49%; față de totalul ceramicii procentajul este de 10,98%, iar față de ceramica locală de 11,77%). Circa două treimi (833 = 67,18%) din fragmente sunt arse oxidant, iar o treime (407 = 32,82%) reducător.

1.0.a. Forma mică (1015 piese) respectă proporțiile și procentajele semnalate la total (56,11% din borcanele mici și 46,24% din totalul borcanelor ; în raport cu totalul ceramicii procentajul este de 9%, iar față de ceramica locală de 9,64%). Peste două treimi (686 = 67,89%) dintre ele sunt arse oxidant (fig. 3/1, 5-6 ; 9/3).

1.0.b. Forma mare (225 fragmente) constituie mai mult de jumătate (58,40%) din totalul borcanelor mari și o zecime (10,25%) din borcane; față de totalul ceramicii procentajul este de 1,99%, iar față de ceramica locală de 2,14%. Marea majoritate (100 = 91,74%) sunt arse oxidant (fig. 3/2).

1.1.a-b. *Borcanul 1* - este prevăzut pe corp doar cu patru butoni-apucătoare, uneori alveolați sau incizați cu una-două linii. Deși o formă simplă, la îndemâna oricărui olar prin faptul că nu necesită deosebite înclinații tehnice și artistice, se situează, prin numărul exemplarelor descoperite (66 piese), pe locul patru în rândul borcanelor (3,01%, respectiv 0,58% din totalul ceramicii și 0,63% din ceramica locală) (fig. 3/3-4, 7).

Dintre acestea, mai mult de două treimi (46 piese = 69,70%) sunt arse oxidant și sub o treime (20 buc = 33,33%) reducător.

După repartizarea numărului fragmentelor descoperite sunt indicii că perioada de vârf a utilizării acestor borcane se situează în nivelurile superioare, mai târziu, din sec. I a.Ch.

1.1.a. Forma mică - a fost relativ rar utilizată (59 fragmente = 89,40% din borcanele 1, 2,69% din totalul borcanelor, 3,26% din borcanele mici, 0,52% din totalul ceramicii și 0,56% din ceramica locală). Peste două treimi (40 buc = 67,80%) sunt arse oxidant. Se remarcă o miniatură de astfel de borcan (fig. 3/3), un fragment provenind mai curând (?) dintr-un vas clopot (fig.3/4) și un vas (fig. 3/7) foarte disproporționat prin dimensiuni.

1.1.b. Forma mare - a fost foarte rar utilizată (doar 7 frag. = 10,60% din Bc1/ 0,32% din Bc/ 1,81% din Bc Mari/ 0,06% din totalul ceramicii/ 0,07% din totalul ceramicii locale).

1.2.a-b. *Borcanul 2* - este decorat cu un brâu alveolat, de obicei orizontal sau în ghirlandă, ce unește butonii-apucătoare. Rareori brâul este vertical, iar uneori se are loc o combinație de brâu orizontal cu vertical. Reprezintă varianta cea mai des întâlnită a vasului borcan (614 piese = 27,97% din borcane, 5,44% din totalul ceramicii și 5,83% din ceramica locală).

Peste trei sferturi din piese (468 buc = 76,22%) sunt arse oxidant și sub un sfert (146 buc = 23,78%) reducător.

1.2.a. Forma mică - este reprezentată printr-un număr mare de piese (505 buc = 82,25/23.01/3,26/4,47/4,79%). Aproape trei sferturi dintre ele (368 buc = 72,87%) sunt arse oxidant

1.2.b. Forma mare - este și ea relativ des întâlnită (109 buc = 17,75/ 4,97/ 28,24/ 0,97/ 1,03%). Majoritatea (100 buc = 91,74%) sunt arse oxidant (fig. 4/4).

1.3.a. *Borcanul 3* - este prevăzut cu un șir de impresiuni digitale între butonii-apucătoare. Reprezintă o variantă destul de rar întâlnită (9 buc = 0,41/0,50/0,08/0,08%) și reprezentată doar prin forma mică. Două treimi (6 buc = 66,67%) sunt arse oxidant (fig. 5/1-2).

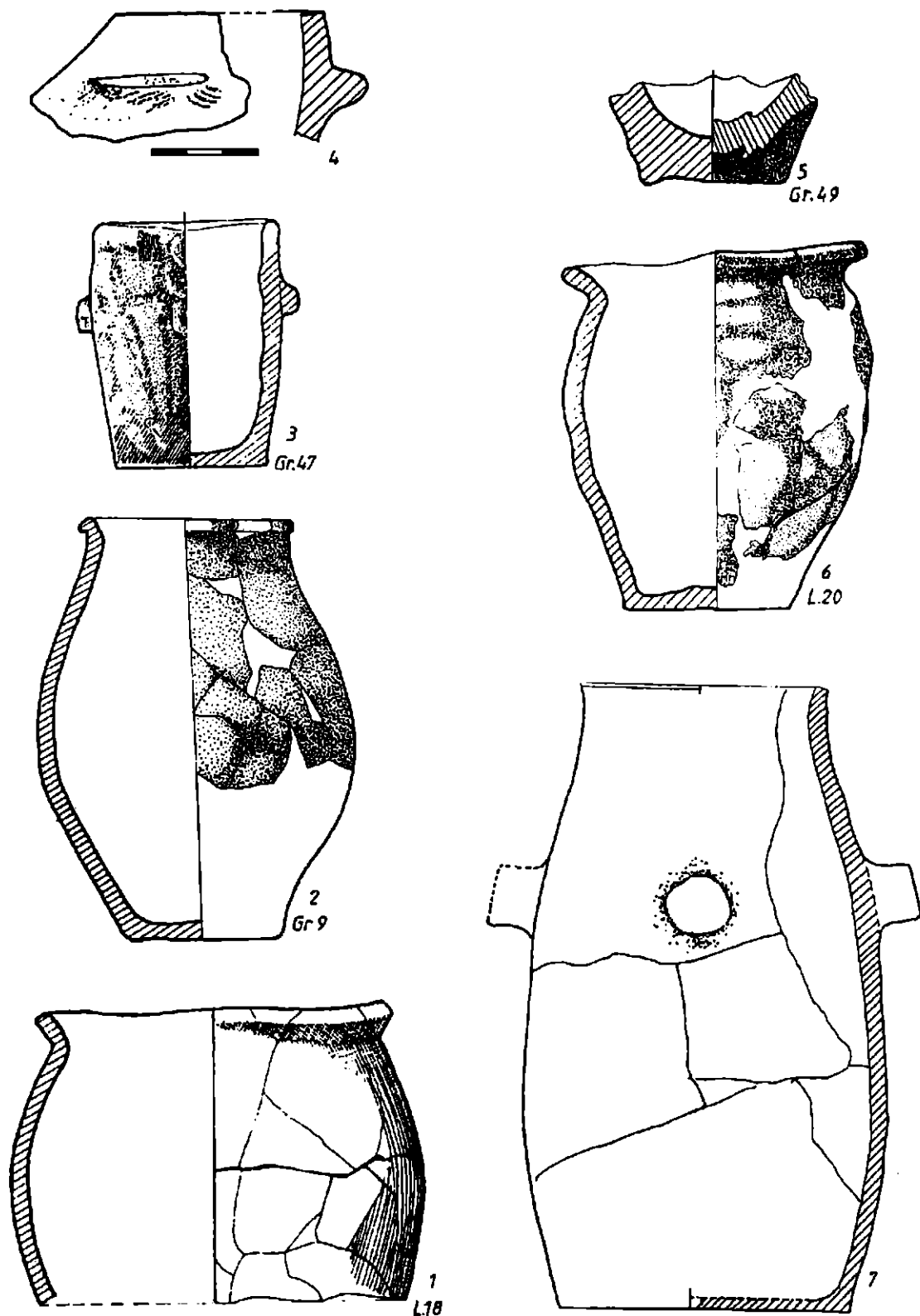

Fig. 3. Borcane descoperite în complexe și în strat. 1-2, 5-6. tip neprecizat;
3. Borcan 1 miniatură; 4, 7. Borcane 1.

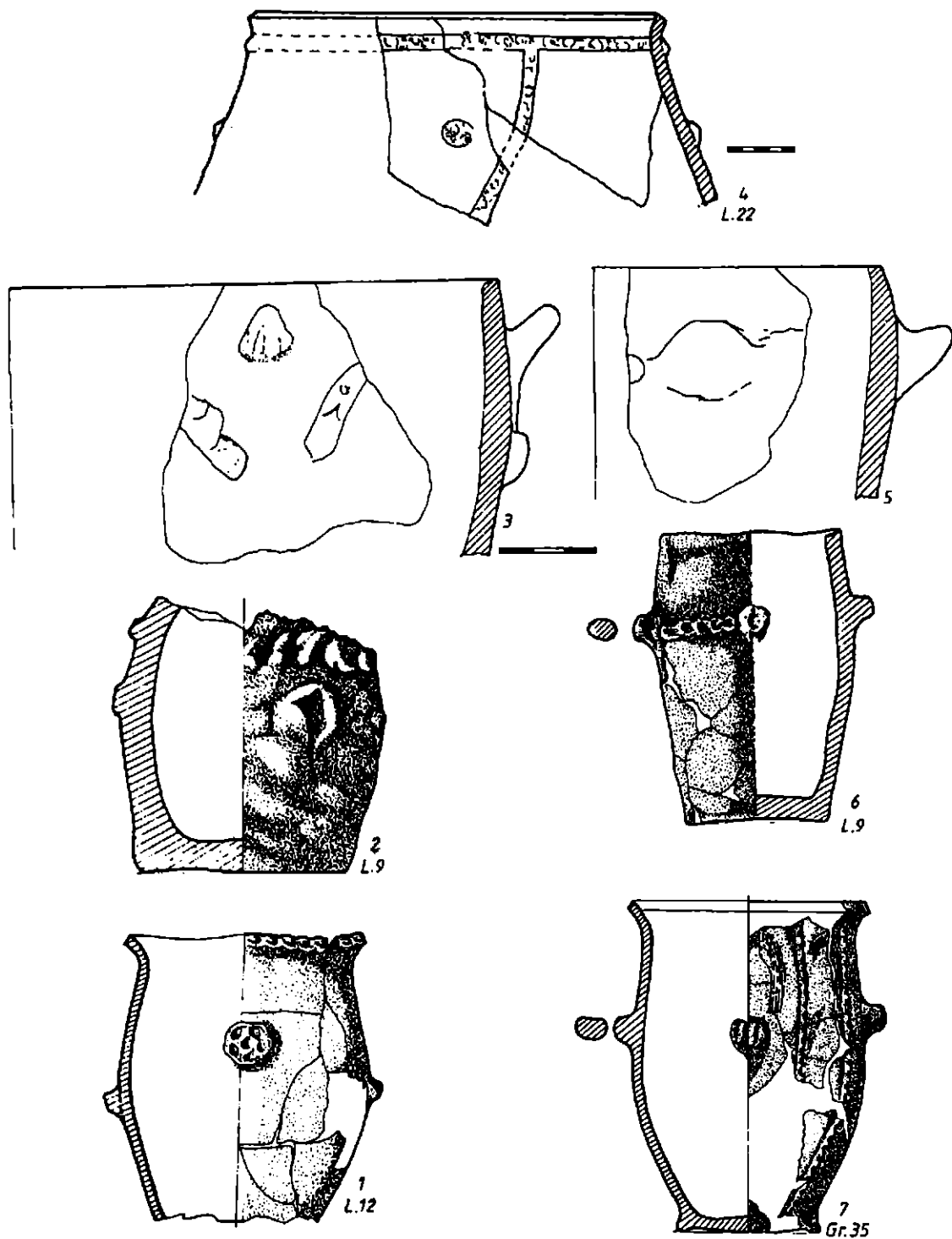

Fig. 4. 1-2, 4, 6. Borcane 2; 7. Borcan 2+5; 3, 5. Vase Clopot, varianta gen Borcan 2.

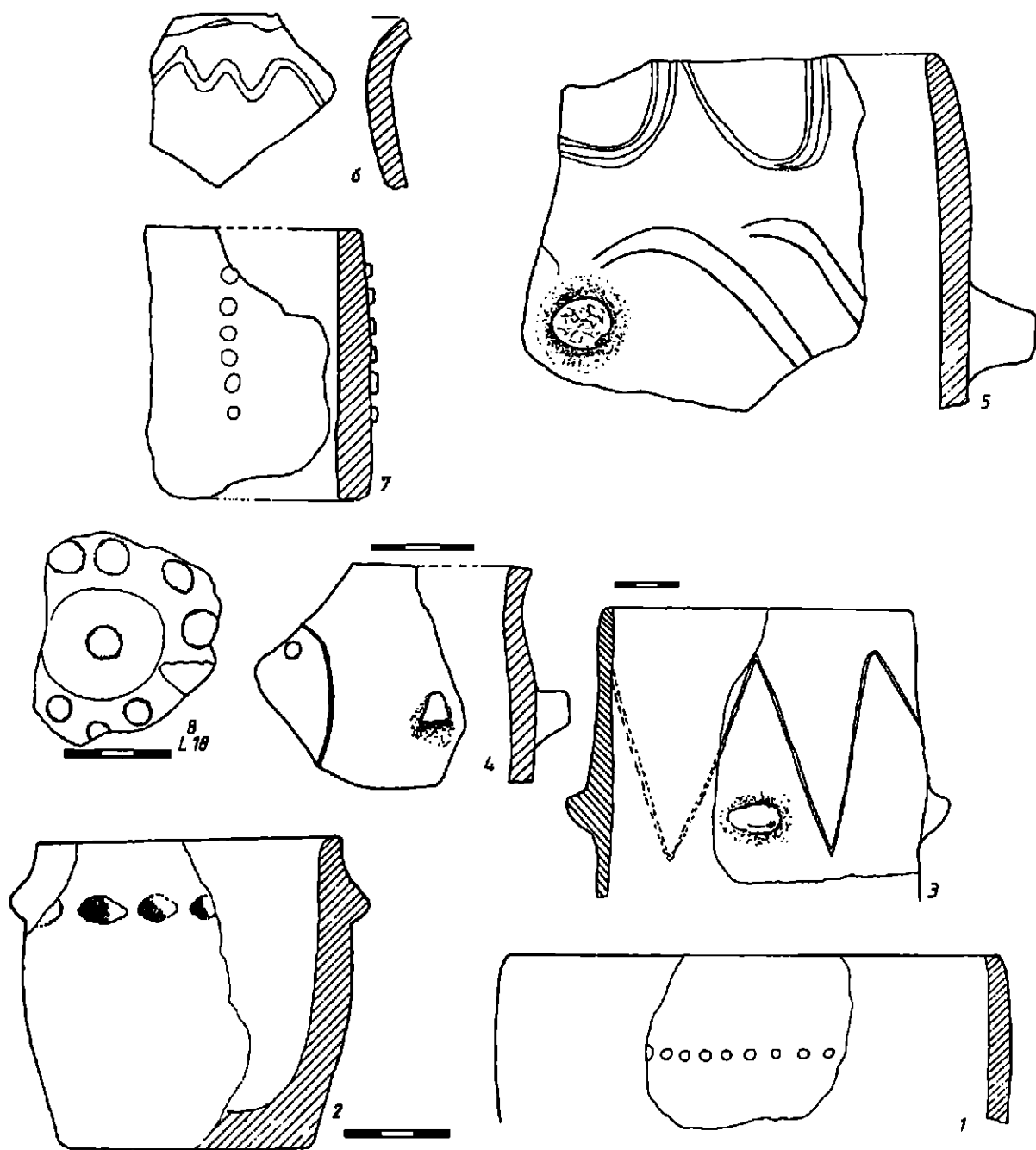

Fig. 5. 1-2. *Borcane 3*; 3-6. *Borcane 4*; 7-8. *Borcane 7*.

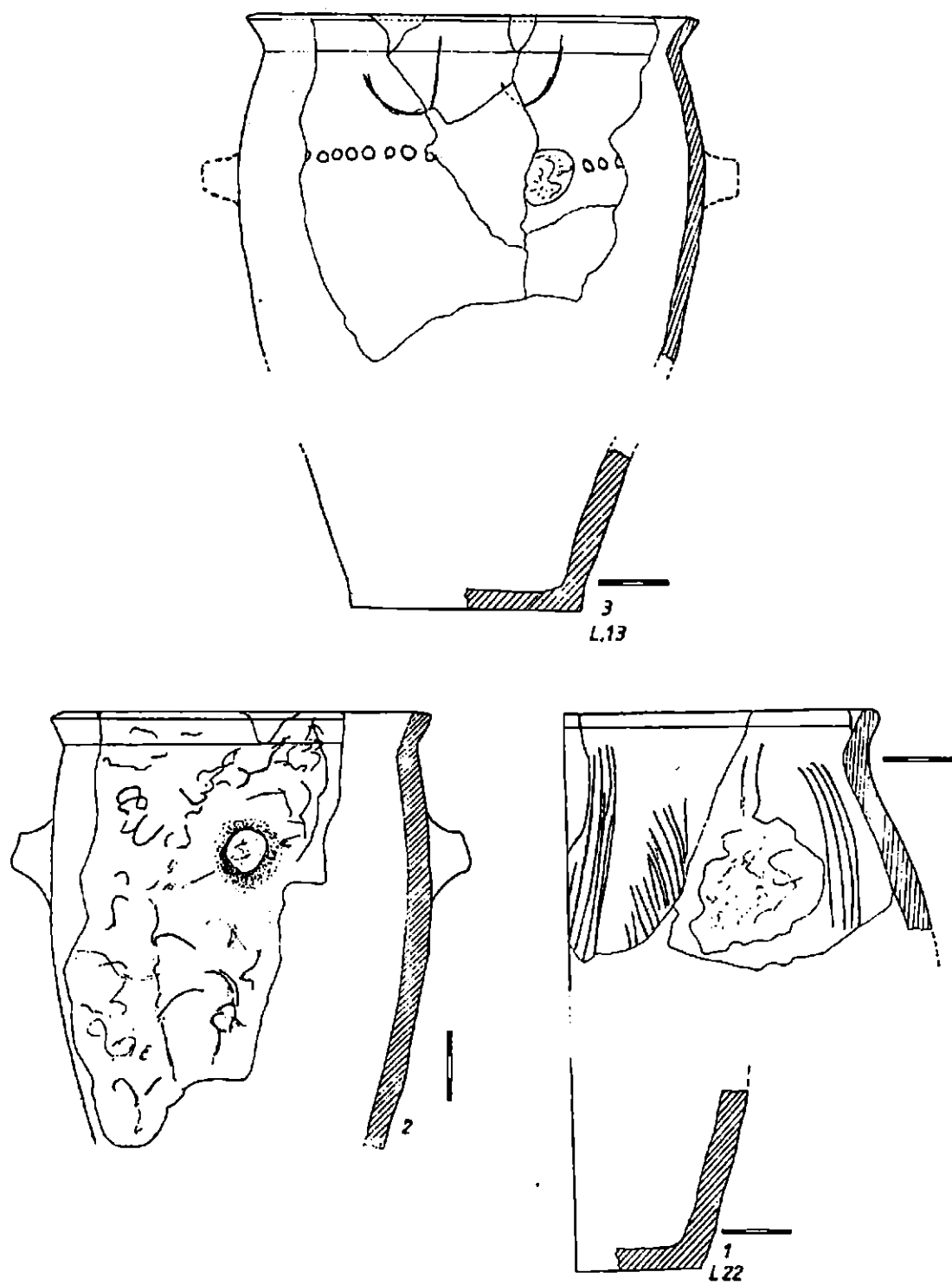

Fig. 6. 1. Borcan 5; 2. Borcan 6; 3. Borcan 3+4.

1.4.a. *Borcanul 4* - este decorat cu linii incizate trasate vertical, oblic, curb sau, rareori, în val. Ca frecvență reprezintă a treia variantă (63 buc = 2,87/3,48/0,56/0,60%). Majoritatea (38 buc = 60,32%) sunt arse oxidant. Nu s-a descoperit decât forma mică (fig. 5/3-6). Pare a fi mai intens folosit la sfârșitul sec. II și în prima jumătate a sec. I a.Ch.

1.5.a-b. *Borcanul 5* - este decorat cu linii dese incizate, de obicei oblice și curbe, trasate cu mătura ori mai curând cu pieptenele pe cea mai mare parte a suprafeței corpului. În privința frecvenței reprezintă a doua variantă (79 buc = 3,60/0,70/0,75%). Aproape trei sferturi din piese (59 buc = 74,68%) sunt arse oxidant.

1.5.a. Forma mică - reprezintă cvasitotalitatea pieselor (78 buc = 98,73/ 3,55/ 4,31/ 0,69/ 0,74%).

1.5.b. Forma mare - este reprezentată doar de un singur fragment ars oxidant (fig. 6/1).

1.6.a-b. *Borcanul 6* - este decorat cu dungi sau pete de barbotină, dispuse neglijent, pe toată suprafața corpului. Relativ numeros (76 buc = 3,46/0,67/0,72%) reprezintă a cincia variantă în privința frecvenței. Majoritatea pieselor (63 buc = 82,89%) sunt arse oxidant. Se remarcă o predominare a lor în nivelurile superioare, mai târziu, din locuirea getică din acest loc.

1.6.a. Forma mică - constituie aproape două treimi (49 buc = 64,47%) din această variantă de borcan (2,23 din Bc/2,71 din Bc mici/0,43 din cer./0,46% din cer.loc.). Aproape trei sferturi din piese (36 buc = 73,47%) sunt arse oxidant.

1.6.b. Forma mare - este reprezentată de peste o treime (27 buc = 35,53%) din borcanele acestei variante (1,23/6,99/0,24/0,26%), toate arse oxidant (fig. 6/2).

1.7.a-b. *Borcanul 7* - este decorat cu pastile plate, ce au un diametru de 2-3 cm, pe toată suprafața corpului. Reprezintă o variantă relativ rar întâlnită (8 buc = 0,36/0,07/0,07%) în toate așezările getice - aria ei de răspândire cuprinzând cu predilecție bazinele inferioare ale Argeșului și Mostiștei.

1.7.a. Forma mică - predomină aici, la Vadu Anei (6 buc = 75/0,27/0,05/0,06%) deși în celelalte așezări pare a se afla în minoritate. Cvasitotalitatea lor (5 buc = 83,33 %) sunt arse oxidant (fig. 5/7-8).

1.7.b. Forma mare - este reprezentată prin doar două fragmente arse oxidant.

1.8.a. *Borcanul 2+3* - este decorat cu un brâu alveolat dispus paralel cu unul de impresiuni digitale. Este reprezentat de un singur fragment ceramic, ars secundar, provenind de la un borcan mic.

Pe baza descoperirii a altor trei fragmente la Popești pare a fi o creație a zonei centrale dintre Argeș și Mostiștea a Câmpiei Dunării. Nivelurile în care s-au găsit aceste vase aparțin primei jumătăți a sec. I a.Ch.

1.9.a-b. *Borcanul 2+4* - este decorat cu un brâu alveolat dispus între linii incizate. S-au descoperit doar câteva fragmente (3 buc = 0,14/0,03/0,03%).

1.9.a. Forma mică - conține doar două fragmente, unul ars oxidant iar celălalt reducător.

1.9.b. Forma mare - conține doar un singur fragment ars reducător.

1.10.a-b. *Borcanul 2+5* - este decorat cu un brâu alveolat și linii incizate trase cu pieptenele. Reprezintă o variantă rar întâlnită (9 buc = 0,41/0,08/0,09%). Majoritatea (8 buc = 88,89%) sunt arse oxidant.

1.10.a. Forma mică - reprezintă majoritatea (8 buc = 88,89/ 0,36/0,44/0,07/0,08%). În cvasitotalitate (7 buc = 87,50%) sunt arse oxidant.

1.10.b. Forma mare - este reprezentată de un singur fragment ars oxidant (fig. 4/7). Un fragment asemănător s-a descoperit la Pleașov (jud. Olt).

1.11.a-b. *Borcanul 2+6* - este decorat cu brâu alveolat și cu dungi de barbotină. Relativ rar întâlnit (23 buc = 1,05/0,20/0,22%). Toate exemplarele sunt arse oxidant. Astfel de vase s-au mai descoperit doar la Vlădiceasca, putându-se astfel stabili că ele reprezintă o creație a zonei Mostiștea.

1.11.a. Forma mică (de fapt mijlocie) - constituie aproape jumătate (11 buc = 47,83/ 0,50/ 0,61/ 0,10/ 0,10%) din borcanele acestei variante.

1.11.b. Forma mare - reprezintă puțin mai mult de jumătatea (12 buc = 52,17/ 0,55/ 3,11/ 0,11/ 0,11%) variantei.

1.12.a. *Borcanul 4+6* - este decorat cu linii incizate și dungi de barbotină. În toată Câmpia Dunării s-a descoperit, doar aici, la Vadu Anei, un singur fragment ars oxidant.

1.13.a-b. *Borcanul 5+6* - este decorat cu linii trase cu pieptenele și cu dungi de barbotină. S-au descoperit doar două fragmente (0,09/0,02/0,02%), unul din forma mică-mijlocie și unul din cea mare, amândouă arse oxidant. Astfel de fragmente s-au mai descoperit doar la Piscul Crăsani.

1.14.a. *Borcanul 2+5+6* - este decorat cu un brâu alveolat ce unește butonii-apucătoare, linii trase cu pieptenele și dungi de barbotină. Reprezentat, pentru toată Câmpia Dunării, printr-un singur exemplar ars oxidant.

1.15.a. *Borcanul 3+4* - decorat cu un șir de impresii situate între linii incizate trasate oblic, curb sau ondulat (în val) este reprezentat de un singur fragment (netrecut în statistică) (fig. 6/3). Un alt exemplar a mai fost descoperit la Vlădiceasca, fapt ce ne îndeamnă a stabili că această variantă de borcan era folosită doar în zona Mostiștea.

2. Vasul "pântecos" - denumit astfel după forma corpului care are pereții mult arcuiți iar înălțimea sa depășește 0,80-1 m.

2.1. Lucrat cu mâna - are buza răsfântă oblic în exterior. Este reprezentat printr-un singur exemplar ars reducător (fig. 7/1; 8/6-7).

2.2. Lucrat la roată - are buza de obicei orizontală, iar corpul este mult arcuit și decorat uneori cu linii incizate (fig. 8/1). Constituie un tip ceramic relativ des întâlnit (351 buc = 3,11/3,33%). Numărul fragmentelor arse oxidant este aproape dublu față de cel al arselor reducător (227/124) (fig. 7/2; 8/5).

Tipul respectiv de vas apare după anul 350 a.Ch. și are o origine locală. În așezările din Câmpia Dunării se constată o maximă utilizare a sa în a doua jumătate a sec. II și oarecum prima jumătate a sec. I a.Ch.

3.1. Vasul "clopot" - are o gură largă cu o buză verticală, dreaptă. Corpul este cu pereții arcuiți, linia curburii accentuându-se spre fund, care are un diametru inferior gurii. Pe jumătatea inferioară a corpului sunt aplicate, după modelarea vasului, două sau mai curând patru apucători plate, semicirculare ori unghiulare, uneori conice, orientate oblic în sus. Pe un exemplar (fig. 15/1) imediat sub buză se află o apucătoare, în formă de omega, în relief. Este lucrat numai cu mâna, iar numărul celor arse oxidant (69 = 65,71%) este aproape dublu față de al acelor arse reducător (36

=34,29%). Numărul acestor vase (105 = 0,93/1%) este relativ numeros. Reprezintă o continuare temporară a "urnelor" de tipul "vas sac"(E.Moscalu) sau "vas clopot" (I.H.Crișan) din sec. IV-III a.Ch.

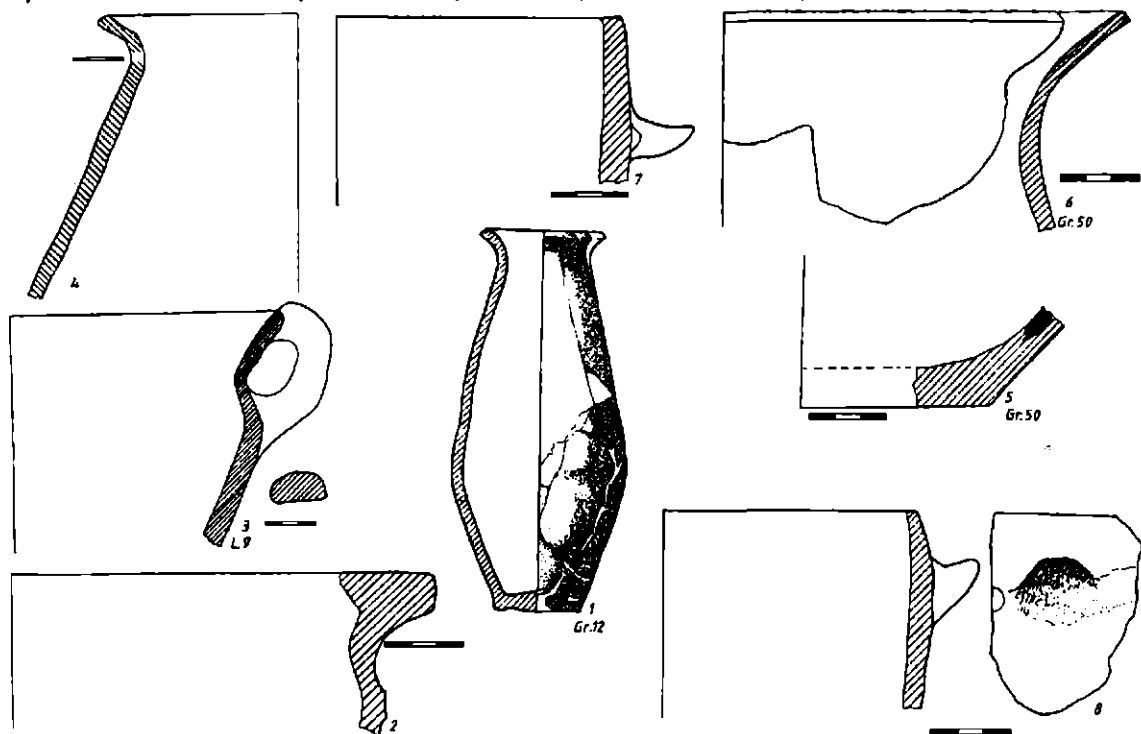

Fig. 7. 1. Vas Pântecos lucrat cu mâna; 2. Vas Pântecos lucrat la roată; 3. Vas Bitronconic, cu toartă, lucrat cu mâna; 4-6. Vase Bitronconice lucrate cu mâna; 7-8. Vase Clopot gen Borcan 2.

3.2. *Variantă gen Borcan 2* - are buza verticală și este prevăzut pe partea superioară a corpului cu butoni-apucătoare ce întrerup un brâu alveolat orizontal (fig. 4/3, 5; 7/7-8). Relativ numeros (62 buc = 0,55/0,59%), numărul celor arse oxidant (43 = 69,35%) fiind de asemenea aproape dublu față de cele arse reducător (19 = 30,65%). Cronologic, această variantă, aparține nivelurilor mai timpurii din sec.III-II a.Ch.

Aceste ultime două variante de vase, care se aseamănă cu urnele funerare din epocile anterioare, reprezintă o formă de vas specifică secolelor IV-III a.Ch. Numărul lor mare (167 = 1,48/1,59%) probează existența certă a unui nivel de locuire aparținând acestor secole, eventual continuându-se până în prima jumătate a sec. II a.Ch.

4. **Cana** - este un tip ceramic foarte des întâlnit în așezările getice. Gura, cu o deschidere nu prea mare în raport cu diametrul maxim, are buza de obicei răsfrântă arcuit spre exterior, rareori fiind verticală sau evazată. Corpul este în general bitronconic, rareori bombat. Din zona diametrului maxim pornește o toartă ce se oprește pe buză și este în cele mai multe cazuri ușor supraînălțată. Fundul este în general drept la cele lucrate cu mâna și inelar sau prevăzut cu un picior scund la cele lucrate la roată.

După numărul exemplarelor descoperite (869 = 7,70/8,25%) constituie al treilea tip ceramic în privința utilizării. Aproape trei sferturi dintre ele (637 buc = 73,30%) sunt arse reducător. În funcție de tehnica prelucrării, după formă și dimensiuni se pot stabili câteva subvariante:

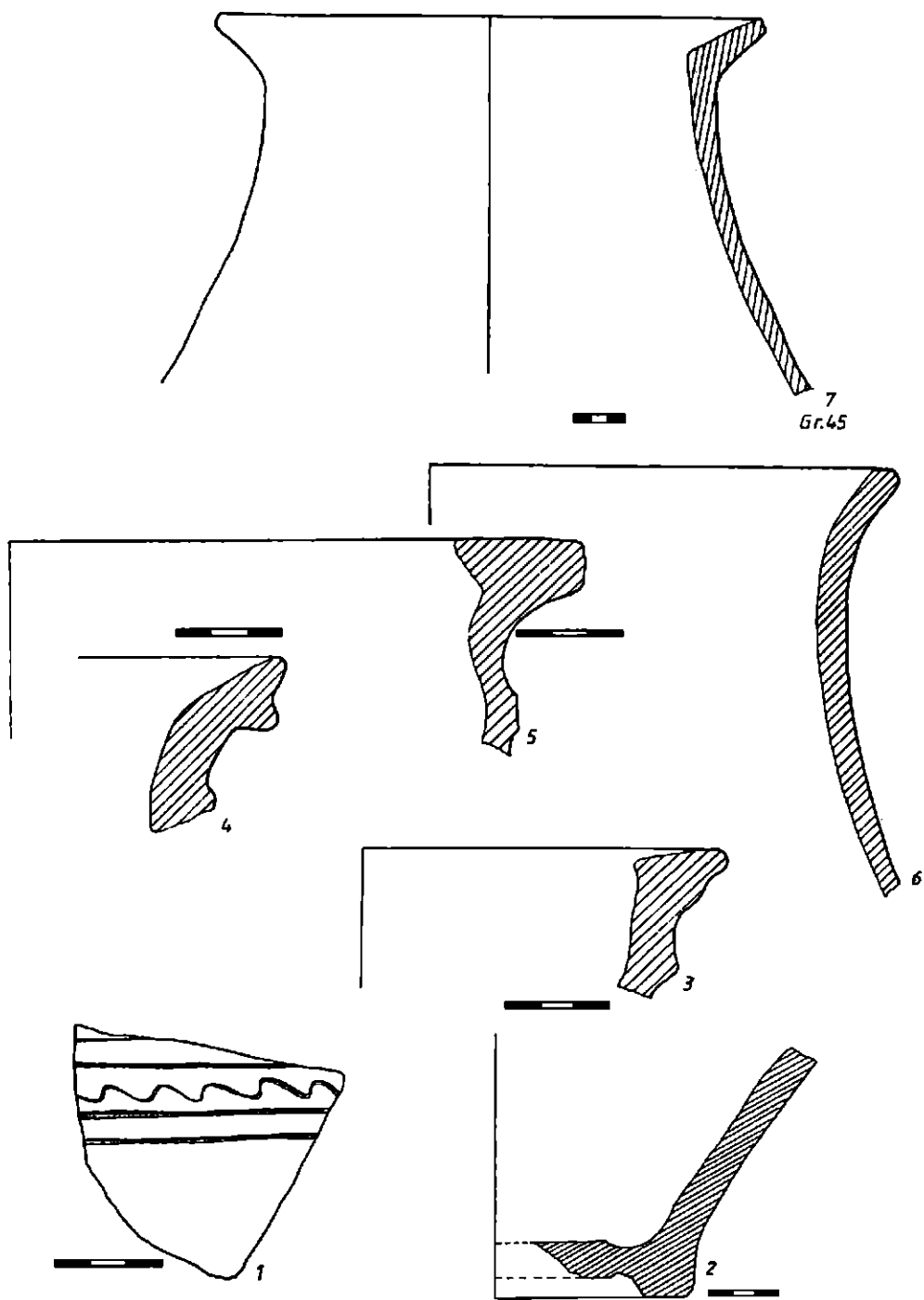

Fig. 8. Vase Pântecoase. 1-5. lucrate la roată; 6-7. lucrate cu mână.

4.1.a.1. *Lucrată cu mâna și cu corpul bitronconic* - are toarta puțin supraînălțată. Este relativ des întâlnită ($207 = 23,94/1,81/1,94\%$). Numărul celor arse reducător ($130 = 62,50\%$) este aproape dublu față de cele arse oxidant ($78 = 37,50\%$) (fig. 9/1, 4).

4.1.a.2. *Lucrată cu mâna și cu corpul semisferic* - reprezentată doar de un singur exemplar (fig. 9/5). Este prevăzută sub buză cu trei mici proeminențe.

4.1.b. *Lucrată cu mâna, de dimensiuni mari* - este puțin numeroasă ($45 \text{ buc} = 5,18/0,39/0,42\%$), cu un număr egal de piese arse oxidant (23) și reducător (22) (fig. 9/2a-b).

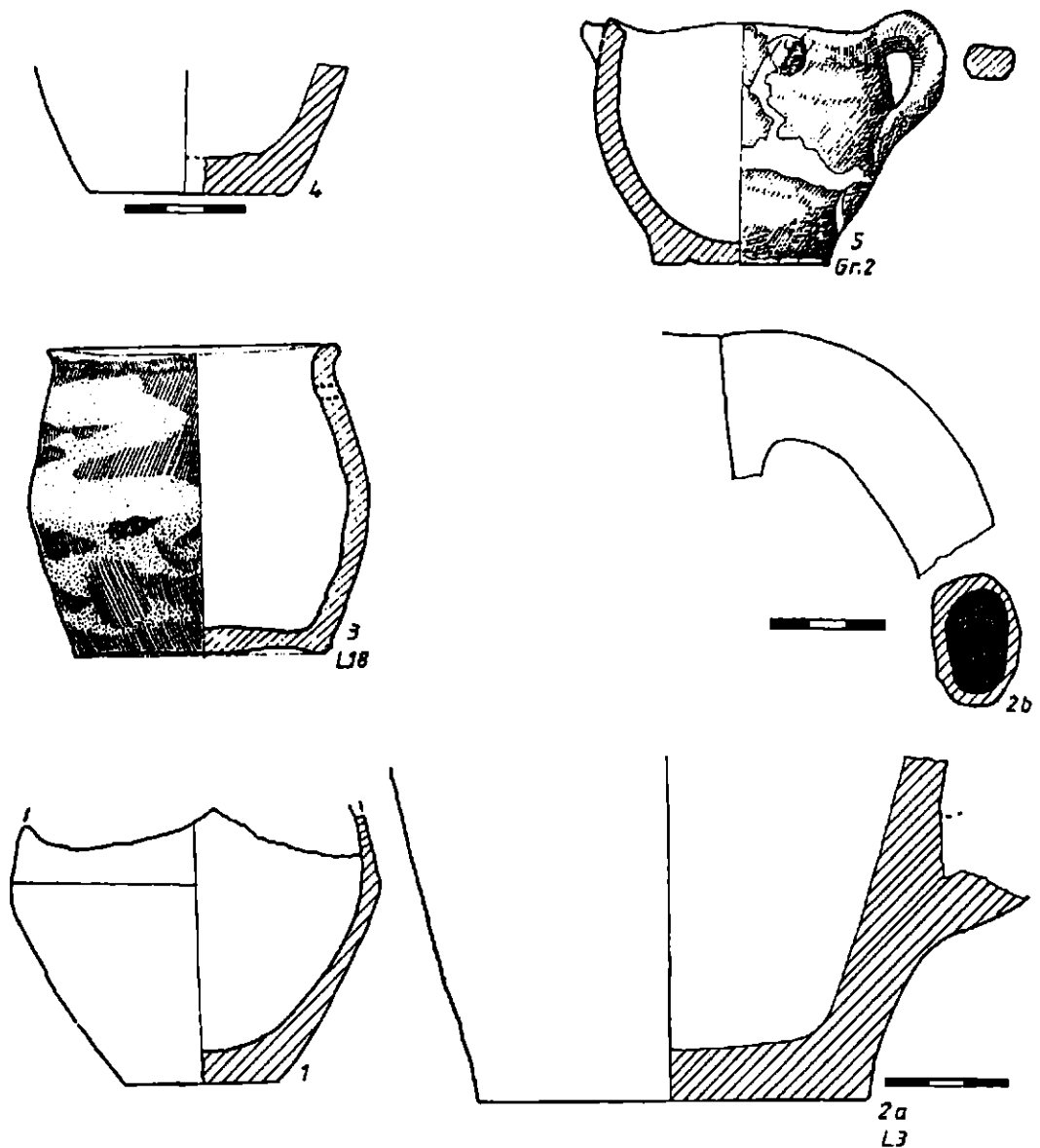

Fig. 9. 1-2, 4-5. Căni lucrate cu mâna; 3. Borcan.

4.2.a.1. *Lucrată la roată și cu corpul bitronconic* - pe partea superioară a corpului sunt deseori incizate 3-4 linii orizontale. Fundul este inelar (fig.10/2,5,7). Se remarcă un fragment decorat cu cercuri mici, incizate (fig. 10/4 ; 11/1-6).

Este una din variantele ceramice cea mai des întâlnită (549 buc = 63,18/ 4,86/ 5,21%). Peste trei sferturi sunt arse reducător (424 = 77,23%).

4.2.a.2. *Lucrată la roată și cu corpul bombat* - este destul de rară (11 buc = 1,27/ 0,09/ 0,10%). Majoritatea pieselor (9 buc = 81,82%) sunt arse reducător (fig. 10/1).

4.2.b. *Lucrată la roată, de dimensiuni mari* - decorată cu linii incizate, trase orizontal, uneori în val. Este relativ numeroasă (53 buc = 6,10/ 0,47/ 0,50%) (fig. 10/3).

4.3. *Cană 2* - este lucrată la roată, dar are partea superioară a corpului verticală și este prevăzută deseori cu două torți. S-au descoperit doar câteva fragmente (3 buc = 0,35/ 0,03/ 0,03%). Explicația poate fi dată că această variantă de cană este folosită în special în a doua jumătate a sec. I a.Ch. - sec. I p.Ch. (fig. 10/6).

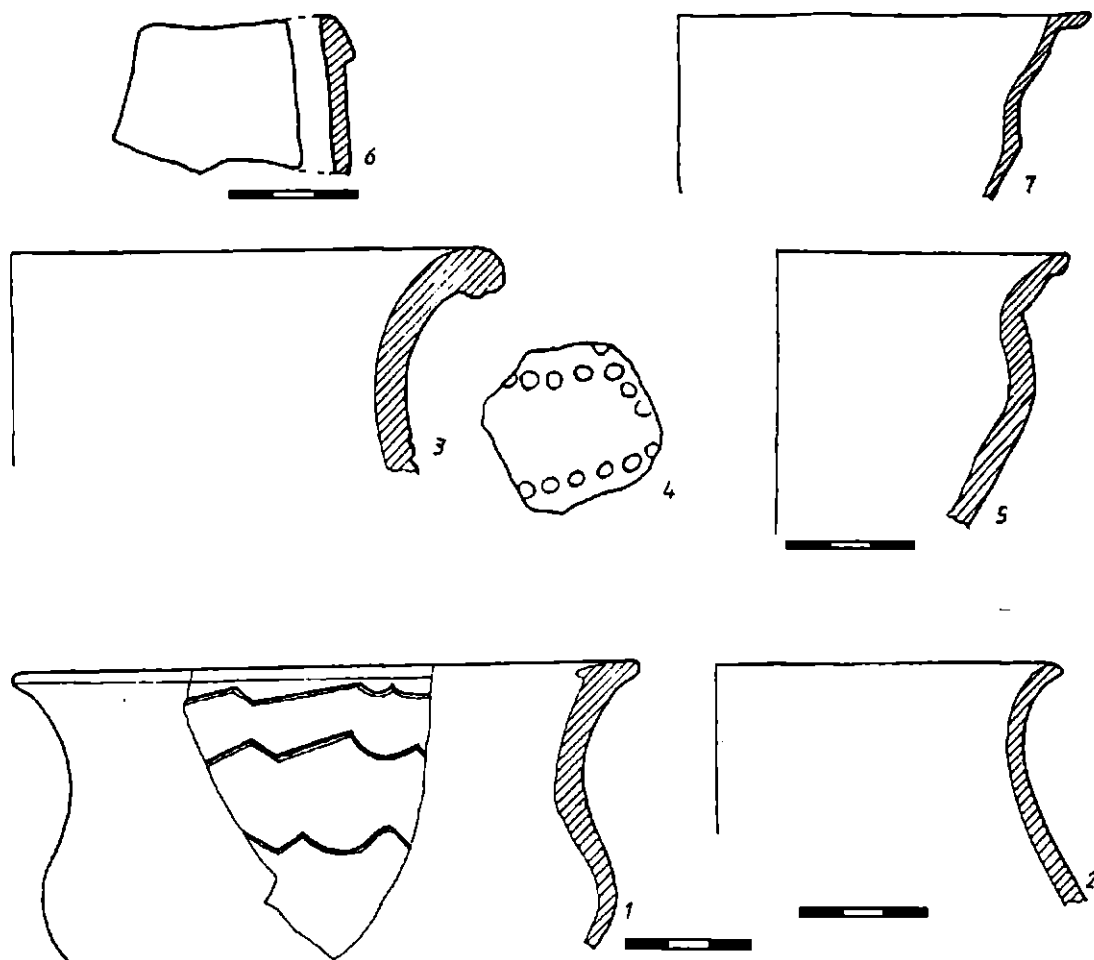

Fig. 10. Căni lucrate la roată.

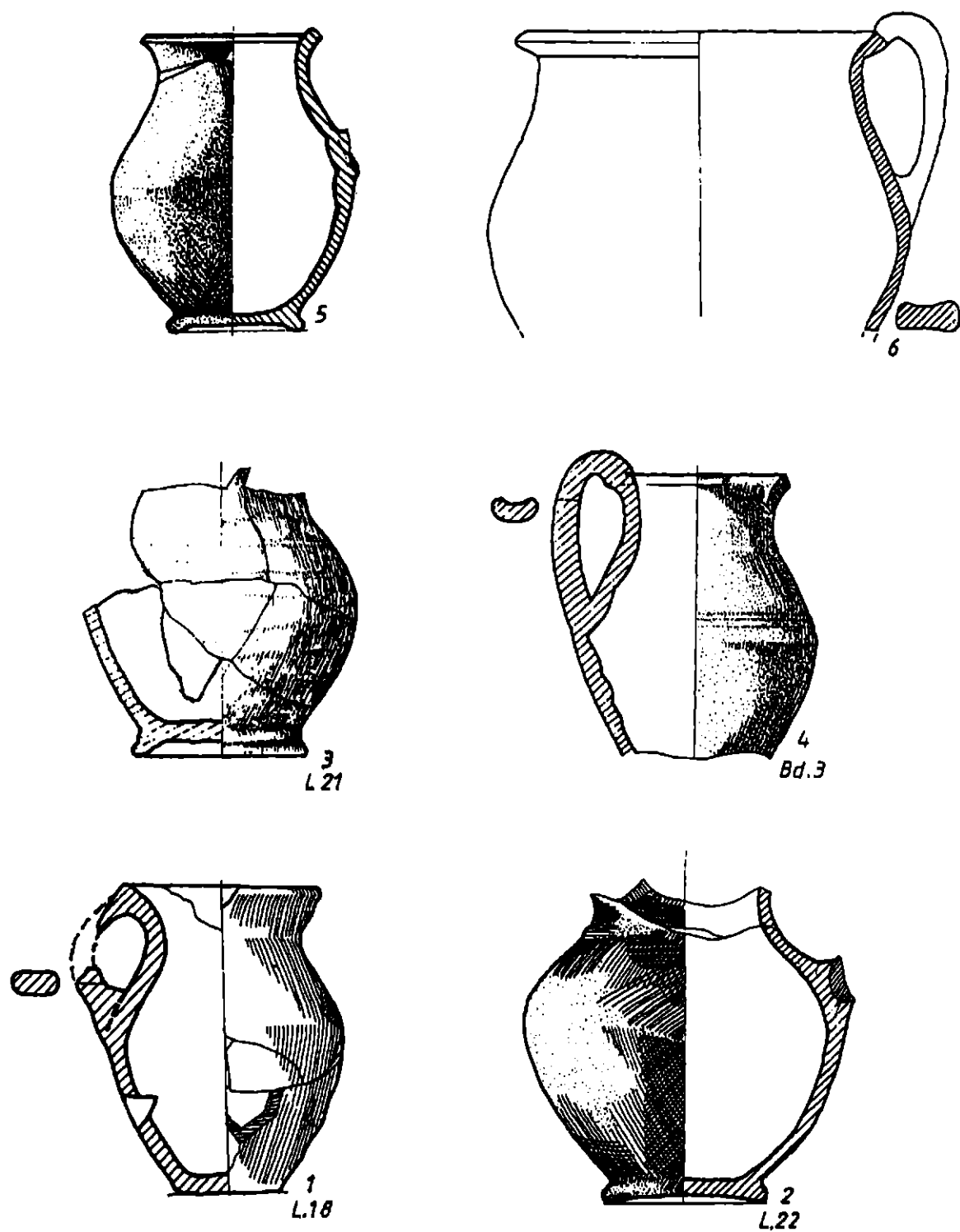

Fig. 11. Căni lucrate la roată.

Pentru următoarele două tipuri ceramice - Fructiera și Castronul - am stabilit trei categorii numerice deoarece partea superioară a acestora este identică, fapt ce împiedică o încadrare sigură atunci când lipsește partea inferioară. De aceea primele două categorii au fost stabilite în special pe baza părții inferioare - piciorul la Fructiere și fundul drept ori inelar la Castroane. Iar în a treia categorie, fiind vorba doar de fragmente din partea superioară - buză, umăr sau corp - am folosit o încadrare mai largă Fructieră-Castron (fig. 12-16).

5. Fructiera - partea superioară se caracterizează printr-o gură largă ce poate ajunge la un diametru de 30-40 cm. Buza poate fi orizontală, arcuită orizontal sau fațetată. Gâtul este scurt, vertical și despărțit de corp printr-un prag de demarcație. Corpul pornește tronconic pentru ca în partea sa inferioară să fie semisferic. În partea inferioară corpul se sprijină pe un picior, înalt de peste 10 cm, cilindric ori tronconic.

5.1. *Lucrată cu mâna* - este relativ numeroasă (86 = 39,81/0,76/ 0,82%). Majoritatea sunt arse reducător (74 = 86,05%)(fig. 12/2).

5.2. *Lucrată la roată* - constituie majoritatea (130 buc = 60,19/ 1,15/1,23%; circa 56% cu cele incerte). Marea majoritatea sunt arse reducător (119 buc = 91,54%). Câteva fragmente au buza decorată prin lustruire cu linii în val, motiv decorativ specific celei de a doua jumătate a sec. I a.Ch. (fig. 13/1).

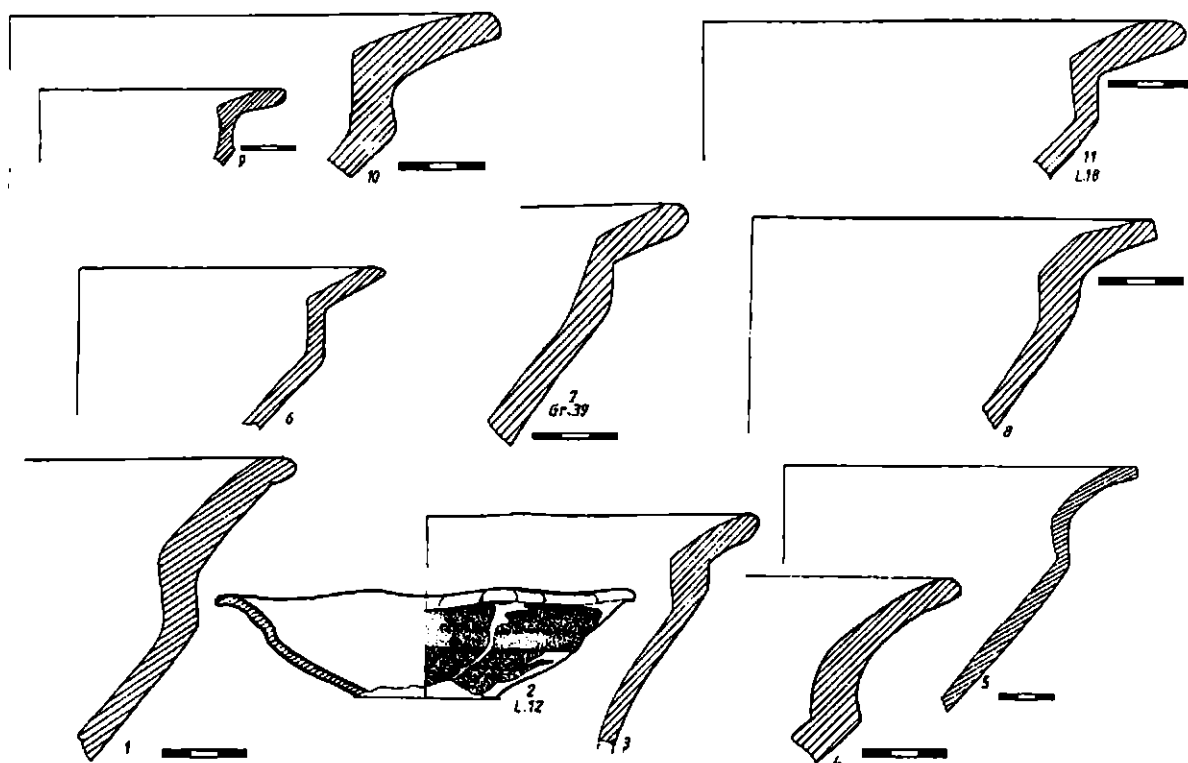

Fig. 12. Părți superioare din Fructiere și Fructiere-Castroane lucrate cu mâna.
Descoperiri din complexe și strat.

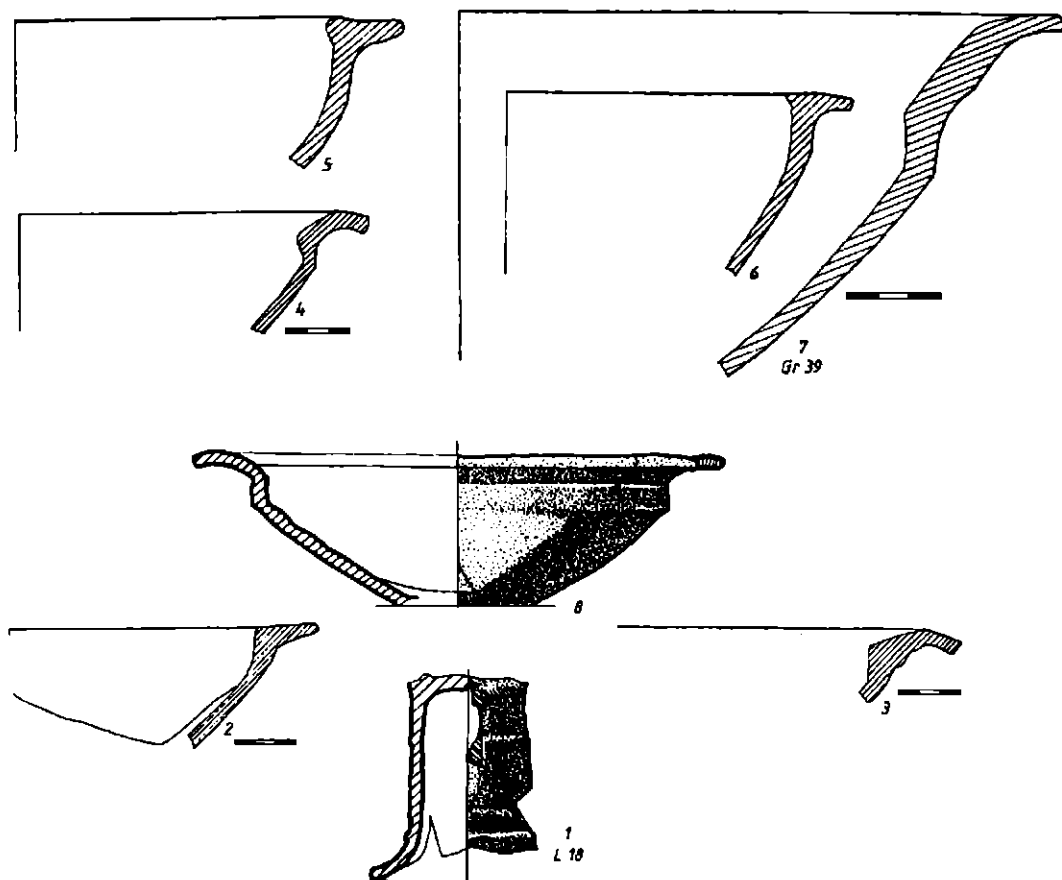

Fig. 13. Fragmente de Fructiere și Fructiere-Castroane lucrate la roată.

În toate așezările geto-dacice fructiera reprezintă un tip de vas ce împarte cu cana locurile 2-3 în privința utilizării, doar aici, la Vadu Anei, numărul sigur de fructiere este relativ mic (216 buc = 1,91/2,05%). Dar dacă am lua în considerare și fragmentele de buză sau corp încadrate în categoria fructieră-castron (vezi mai jos), deoarece nu avem siguranța unei atribuirii certe unei categorii sau alta, dar care după părerea noastră ar trebui să aparțină în proporție de 75-85% fructierelor, din punct de vedere statistic situația este mult mai relevantă (ar reprezenta circa 10%).

6. Castronul - seamănă foarte mult cu partea superioară a unei fructiere. Reprezintă un tip de vas relativ des întâlnit în așezările geto-dacice, el situându-se pe locul cinci în privința utilizării (251 buc = 2,22/2,38%; circa 3,70% cu cele incerte) (fig. 15-16).

6.1. Lucrat cu mâna - este relativ numeros (113 buc = 45,02/ 1,00 /1,07%) și în proporție de trei sferturi (85 = 75,22%) este ars reducător. Unul din castroane, de formă tronconică și decorat cu un motiv șerpuit în relief, datează dintr-o perioadă mai veche - sec. IV-III a.Ch. (fig. 15/5).

6.2. Lucrat la roată - este de asemenea relativ numeros (138 = 54,98/1,22/1,31%). Peste trei sferturi dintre ele (108 buc = 78,26%) sunt arse reducător. Se întâlnesc și câteva variante de castroane: a. cu buza rotunjită și canelată (fig. 16/7); b. prevăzute cu o toartă-apucătoare orizontală, lată, rotunjită și perforată la mijloc (fig.16/6).

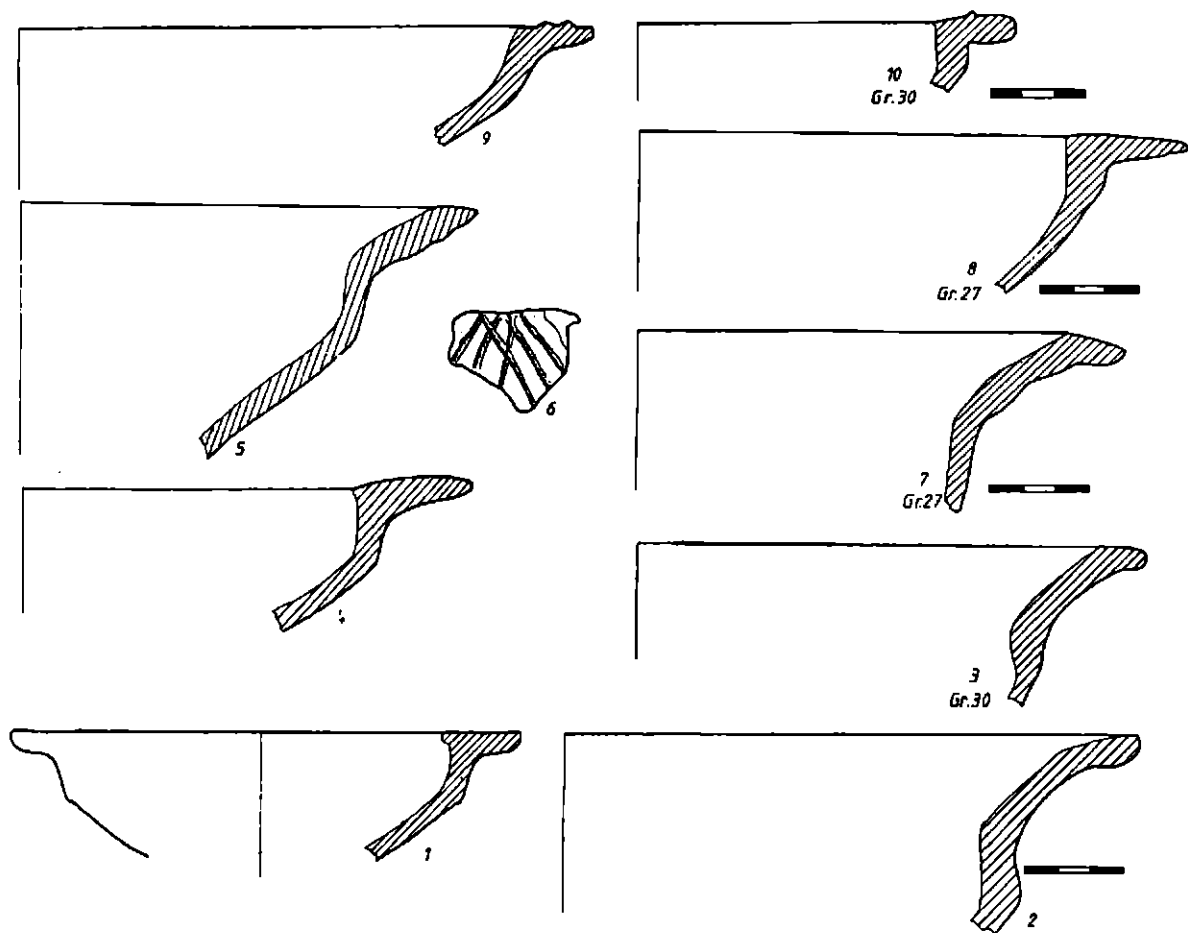

Fig. 14. Fragmente de Fructiere și Fructiere-Castroane lucrate la roată.

7. Fructiera-Castron - este reprezentată de majoritatea fragmentelor care, după cum am mai spus, n-au putut fi încadrate cu precizie - este vorba de buze sau fragmente de corp.

7.1. Lucrate cu mâna - sunt numeroase (416 buc = 43,97/3,69/ 3,95%), iar dintre ele majoritatea (342 = 82,21%) sunt arse reducător.

7.2. Lucrate la roată - sunt de asemenea numeroase (530 buc = 56,03/4,70/5,03%), iar marea majoritatea (484 = 91,32%) sunt arse reducător.

Se constată astfel că în cele trei categorii de Fructieră și Castron s-au descoperit un mare număr de fragmente (1413 buc = 12,52/13,42%), majoritatea (1212 = 85,77%) fiind arse reducător. Numărul castroanelor pare a fi puțin mai mare decât cel al fructierelor, fapt mai puțin întâlnit în alte așezări getice.

În cadrul acestor tipuri ceramice am încercat pentru un număr de 564 fragmente, ce reprezintă buze, o departajare tipologică (conform Tabelul III). S-a putut astfel constata că aproape jumătate (251 fragmente = 44,50%) au buza orizontală, urmând cele cu buza oblică, circa un sfert (153 fragmente = 27,13%), apoi la mare distanță cele cu buza arcuită (83 fragmente = 14,72%) și în cele din urmă cele cu buza fațetată (77 fragmente = 13,65%). La fiecare categorie sunt diferite variante dar cea standard predomină:

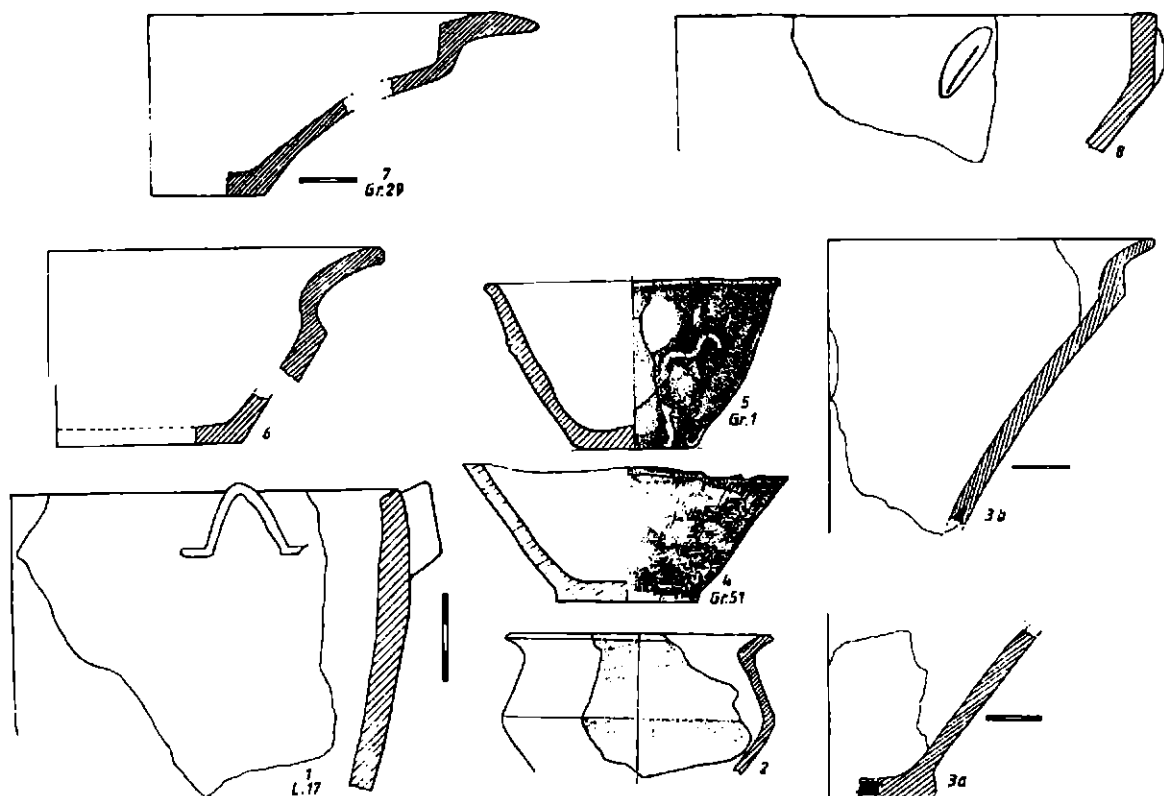

Fig. 15. 1. Vas Clopot; 2. Castron lucrat la roată; 3-7. Castroane lucrate cu mâna; 8. Strachină lucrată cu mâna

a) dintre cele cu buza orizontală circa o treime (78 buc = 31,08% și 13,83% din total) sunt lucrate cu mâna, iar dintre acestea o șesime (13 buc = 16,67/2,31%) sunt arse oxidant, restul (65 buc = 83,33/11,52%) fiind arse reducător. Dar majoritatea dintre ele (13 buc arse oxidant plus 50 buc arse reducător = 63 buc. = 80,77/11,17%) au buza perfect orizontală (standard), o șesime mult lățită (12 buc = 15,38/2,13%) și doar câte una vălurită la exterior, lată cu nervură sau ușor fațetată.

Celelalte două treimi (173 buc = 68,92/30,67%) sunt lucrate la roată. O mică parte dintre ele (14 buc = 8,08/2,48%) sunt arse oxidant, majoritatea (159 buc = 91,91/28,19%) fiind arse reducător. Dintre acestea peste trei sferturi (13 arse oxidant și 140 reducător = 153 buc = 88,44/27,13%) au buza perfect orizontală (standard), circa o zecime (16 buc = 9,25/2,84%) mult lățită și doar câte două bucăți lată cu nervură sau ușor fațetată.

Se poate astfel constata că în majoritate (216 buc = 86,05/38,30%) sunt cele cu buza perfect orizontală (standard), urmate la mare distanță (28 buc = 11,16/4,96%) de cele cu ea mult lățită, iar celelalte variante sunt doar modest reprezentate (1-3 buc.).

În privința încadrării cronologice se observă o predominare a lor în nivelurile superioare din sec. I a.Ch.

b) cele cu buza oblică în sus sunt în proporție de două treimi (103 buc = 67,32/18,26%) lucrate cu mâna, iar dintre acestea o cincime (19 buc = 18,45/3,37%) sunt arse oxidant, celelalte patru cincimi (84 buc = 81,55/14,89%) fiind arse reducător. Majoritatea dintre ele (18 plus 74 = 92 buc = 89,32/16,31%) au buza standard, lor adăugându-se încă câteva (1 plus 7 = 8 buc = 7,77/1,42%) cu ea mult lățită. Puține (3 buc = 2,31/0,53%) sunt ușor fațetate.

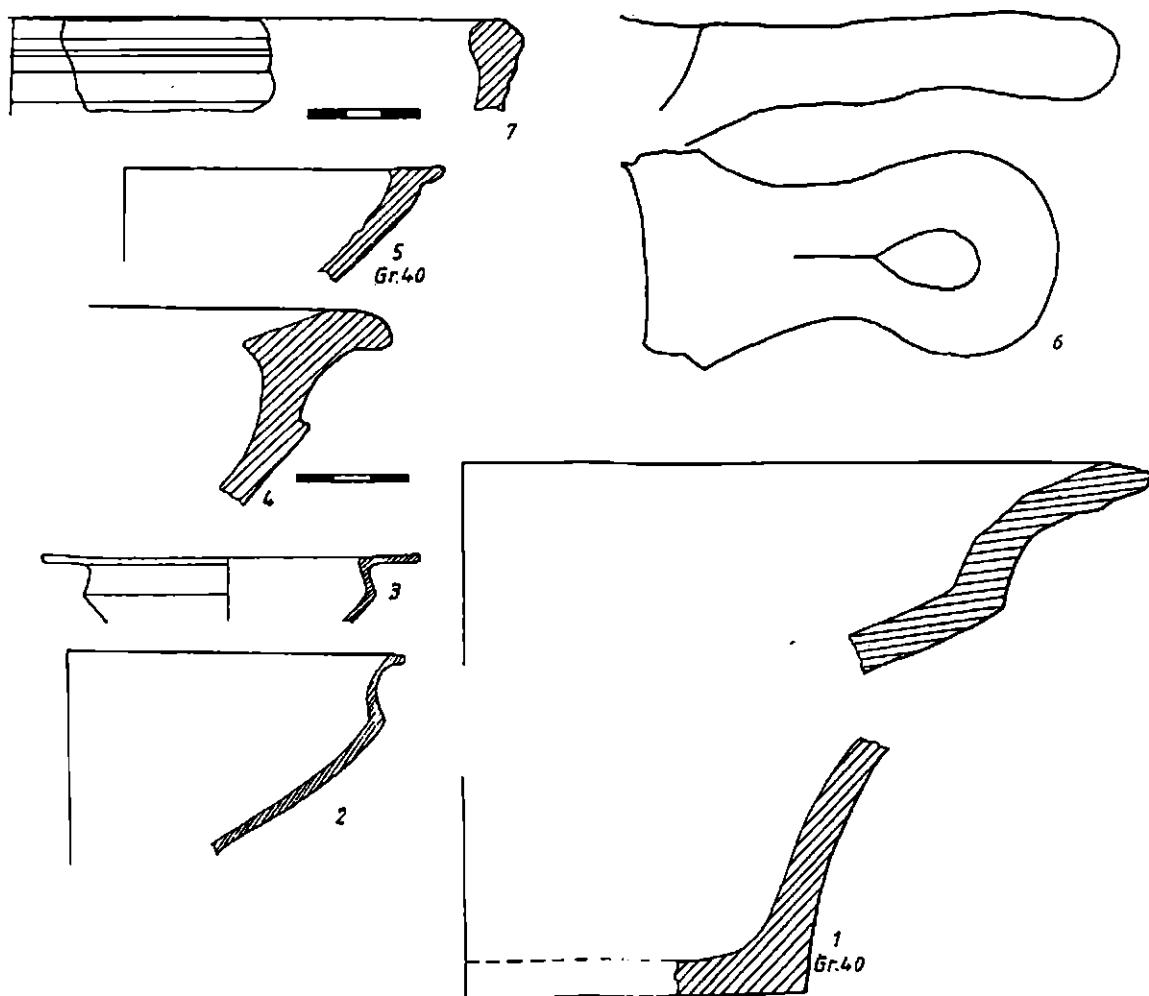

Fig. 16. Fragmente de Castroane lucrate cu mâna (1) și la roată (2-6)

Dintre ele o treime sunt lucrate la roată (50 buc = 32,68/8,86%) iar majoritatea (5 plus 42 = 47 buc = 84,00/8,33%) au buza standard, la două bucăți ea fiind mult lățită și doar una având-o ușor fațetată.

Se poate astfel observa că nouă zecimi (139 buc = 90,85/24,64%) au buza standard, doar câteva (10 buc = 6,54/1,77%) mult lățită și foarte puține (4 buc = 2,61/0,71%) ușor fațetată.

Noi însă considerăm că acest tip de buză se potrivește mai curând castroanelor decât fructierelor.

Din punct de vedere cronologic se constată o predominare a lor în nivelurile superioare din sec. I a.Ch.

c) cele cu buza fațetată sunt în proporție de circa o treime (24 buc = 31,17/4,25%) lucrate cu mâna, majoritatea (21 buc = 87,50/3,72%) fiind arse oxidant și doar câteva (3 buc = 12,50/0,53%) fiind arse reducător.

TABEL III
CLASIFICAREA BUZELOR DE FRUCTIERE-CASTROANE DE LA VADU ANEI

VADU		I cu mână						II la roată						TOTAL					
ANEI		A (cără- mizie)		B(cenu- șie)		Total		A		B		Total		A		B		Total	
Buze Fr-Cs		nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%
ORIZONTALĂ	standard	13	2,31	50	8,86	63	11,2	13	2,31	140	24,8	153	27,1	26	4,61	190	33,7	216	38,30
DREAPTĂ	Lată			12	2,13	12	2,13	1	0,18	15	2,66	16	2,84	1	0,18	27	4,79	28	4,96
	Vălurită			1	0,18	1	0,18									1	0,18	1	0,18
	Lată nerv.			1	0,18	1	0,18			2	0,35	2	0,35			3	0,53	3	0,53
	Fațetată			1	0,18	1	0,18			2	0,35	2	0,35			3	0,53	3	0,53
	TOTAL	13	2,31	65	11,5	78	13,8	14	2,48	159	28,2	173	30,7	27	4,79	224	39,7	251	44,50
OBLICĂ	Standard	18	3,19	74	13,1	92	16,3	5	0,89	42	7,45	47	8,33	23	4,08	116	20,8	139	24,64
	Lată	1	0,18	7	1,24	8	1,42			2	0,35	2	0,35	1	0,18	9	1,60	10	1,77
	Fațetată			3	0,53	3	0,53			1	0,18	1	0,18			4	0,71	4	0,71
	TOTAL	19	3,37	84	14,9	103	18,3	5	0,89	45	7,98	50	8,86	24	4,25	129	22,9	153	27,13
FAȚETATĂ	standard	3	0,53	20	3,55	23	4,08	4	0,71	46	8,16	50	8,86	7	1,24	66	11,7	73	12,94
	Orizontală			1	0,18	1	0,18			3	0,53	3	0,53			4	0,71	4	0,71
	TOTAL	3	0,53	21	4,25	24	4,25	4	0,71	49	8,69	53	9,40	7	1,24	70	12,4	77	13,65
ARCUITĂ	Standard	3	0,53	20	3,55	23	4,08	4	0,71	34	6,03	38	6,74	7	1,24	54	9,57	61	10,81
	Lată	3	0,53			3	0,53	1	0,18	4	0,71	5	0,89	4	0,71	4	0,71	8	1,42
	Orizontală	2	0,35	7	1,24	9	1,60							2	0,35	7	1,24	9	1,60
	Oblică			1	0,18	1	0,18			3	0,53	3	0,53			4	0,71	4	0,71
	vălurită									1	0,18	1	0,18			1	0,18	1	0,18
	TOTAL	8	1,42	28	4,96	36	6,38	5	0,89	42	7,45	47	8,33	13	2,31	70	12,4	83	14,72
	TOTAL :	43	7,62	198	35,1	241	42,7	28	4,96	295	52,3	323	57,3	71	12,6	493	87,4	564	100

Cvasitotalitatea lor (23 buc = 95,83/4,08%) sunt fațetate standard, adică după un gât vertical urmează mai întâi o fațetă oblică în sus iar apoi una orizontală. Una singură prezintă mai întâi o fațetă orizontală urmată de una oblică în jos.

Restul de două treimi din fragmente (53 buc = 68,83/9,40%) sunt lucrate la roată, majoritatea (49 buc = 92,45/8,69%) fiind arse reducător, restul (4 buc = 7,25/0,71%) oxidant.

Majoritatea (50 buc = 94,34/8,86%) sunt fațetate standard și doar câteva (3 buc = 5,66/0,53%) orizontal.

Cronologic se constată o predominare a acestor buze în nivelurile inferioare, cele din sec. II și prima jumătate a sec. I a.Ch. Această periodizare este confirmată de recente săpături de la Bordușani unde predomină buzele fațetate mai mult orizontal și care datează din a doua jumătate a sec. I a.Ch.

d) cele cu buza arcuită sunt în minoritate (36 buc = 43,37/6,38%) lucrate cu mâna. Dintre ele mai puțin de un sfert (8 buc = 22,22/1,42%) sunt arse oxidant, iar peste trei sferturi (28 buc = 77,78/4,96%) reducător.

Dintre acestea aproape două treimi (23 buc = 63,89/4,08%) sunt arcuite standard, adică pe un plan orizontal, iar un sfert (9 buc = 25,00/1,60%) aproape orizontale. Doar câteva (3 buc = 8,33/0,53%) sunt mult lățite și doar una este arcuită oblic în sus.

Majoritatea (47 buc = 56,63/8,33%) sunt însă lucrate la roată. Dintre ele doar câteva (5 buc = 10,64/0,89%) sunt arse oxidant, celelalte (42 buc = 89,36/7,45%) fiind arse reducător. Cea mai mare parte (38 buc = 80,85/6,74%) sunt arcuite standard, câteva au buza mult lățită (5 buc = 10,64/0,89%), puține (3 buc = 6,38/0,53%) arcuită oblic în sus și doar una prezintă văluri pe margine.

Se poate constata că aproape trei sferturi din fragmente (61 buc = 73,50/10,81%) au buza arcuită standard, la câteva (8 buc = 9,64/1,42%) ea este mult lățită sau aproape orizontală (9 buc = 10,84/1,60%), câteva (4 buc = 4,82/0,71%) sunt arcuite oblic în sus și doar una are marginea vălurită.

Cronologic ele predomină în nivelurile superioare din sec. I a.Ch. Dubă părerea noastră cele cu buza arcuită oblic în sus sunt mai de grabă castroane.

8. Strecurătoarea - are gura largă, buza de obicei rotunjită și răsfrântă oblic în exterior, gât mai mult sau mai puțin scund, umăr uneori carenat ori rotunjit, iar corpul conic sau semisferic cu pereții și fundul perforați. Este un vas relativ puțin utilizat (60 buc = 0,53/0,57%).

8.1. Lucrată cu mâna - este reprezentată doar de câteva fragmente (3 buc = 5,00/0,03/0,03%). Un fragment este ars oxidant, iar două reducător (fig. 17/2).

8.2. Lucrată la roată - este prezentă prin mai multe fragmente (57 buc = 95,00/0,50/0,54%), majoritatea fiind arse reducător (54 buc = 94,74%) (fig. 17/1,3).

9. Chiupul (dolium sau pithos) - este un vas de mari dimensiuni, de formă ovoidală. Gura are un diametru relativ mic în comparație cu înălțimea (1-1,50 m) și mai ales diametrul maxim (1-1,20 m). Buza este răsfrântă orizontal. Gâtul ca și marginea buzei poate fi canelat. Pe umăr, deseori, este incizat un decor de linii orizontale și în val. Fundul are un diametru foarte mic și poate fi inelar ori, mai rar, puțin profilat.

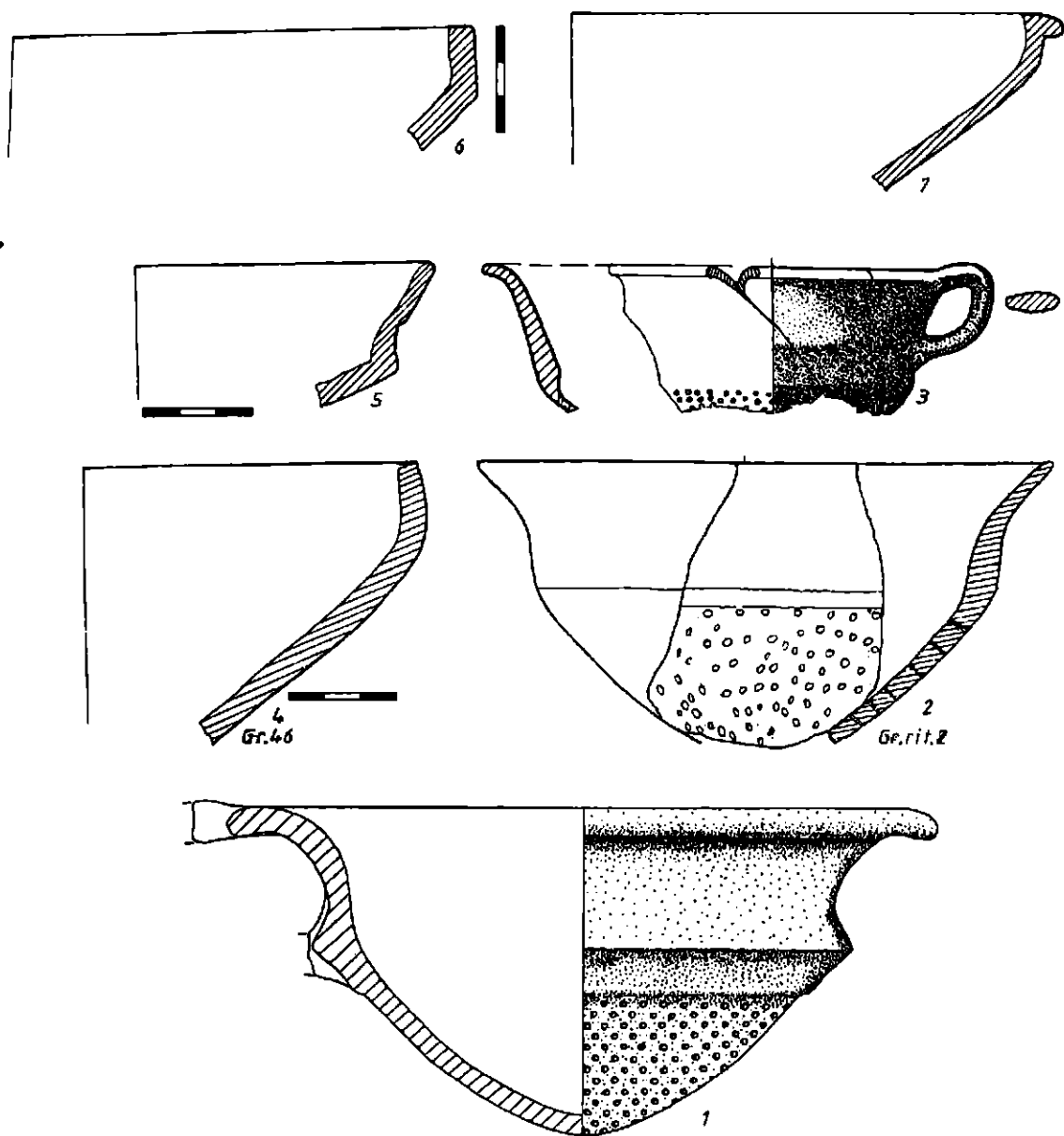

Fig. 17. Strecurători lucrate cu mână (2) și la roată (1, 3); Străchini lucrate cu mână (4, 6) și la roată (5, 7).

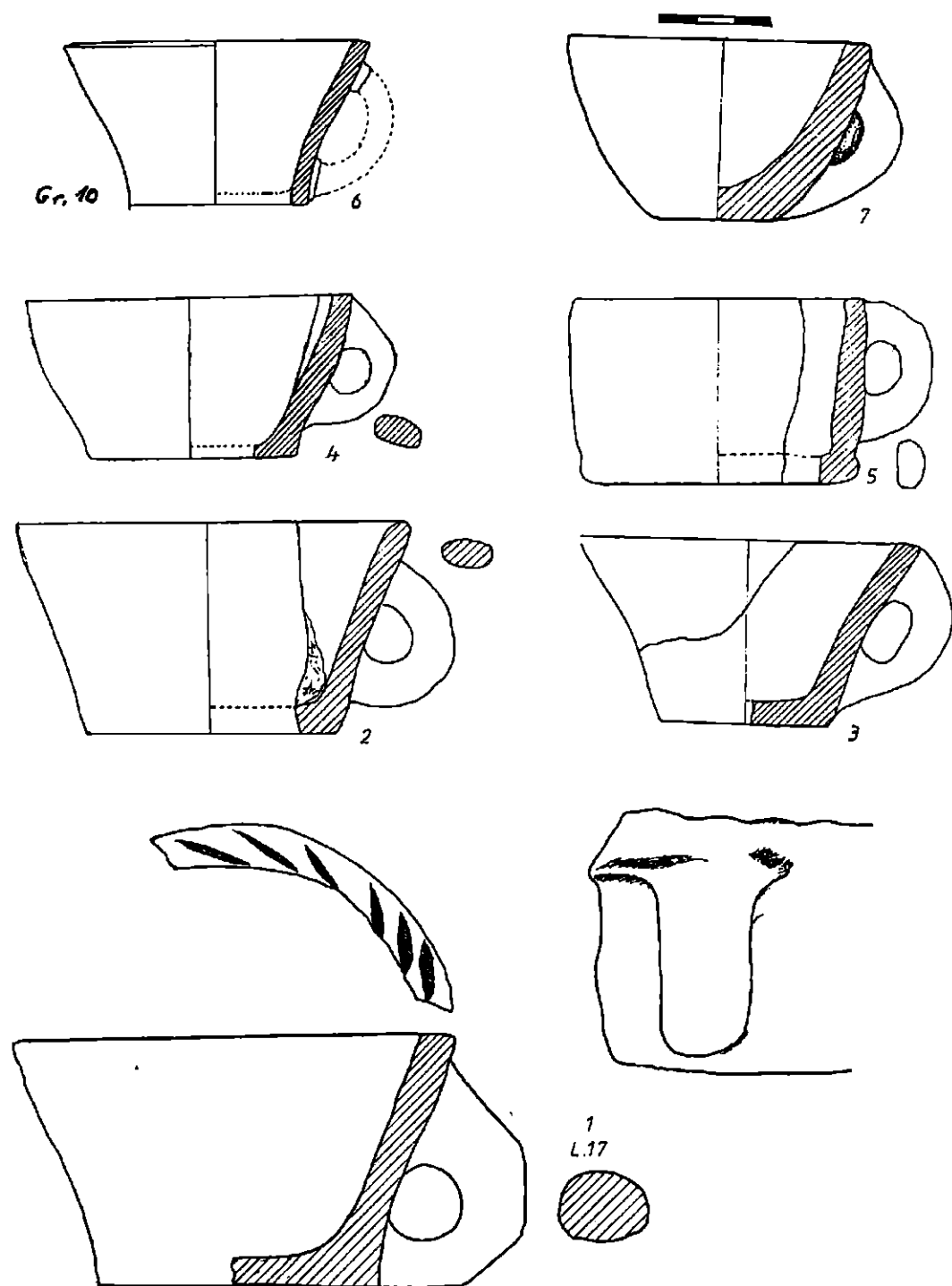

Fig. 18. Cești (cățui).

După părerea noastră acest tip de vas era lucrat cu mâna, pe porțiuni gen "colac" dar foarte late și care se suprapuneau apoi, iar prin ardere și finisare dispărea zona de alipire, care de altfel era și alveolată. De asemenea, partea exterioară a buzei era prelucrată separat și apoi alipită vasului. Arderea era întotdeauna oxidantă.

La numărarea pieselor s-a ținut seama de faptul că în cazurile în care fragmentele erau grupate unul lângă altul sau la mică distanță să fie numărate o singură dată. Utilizarea lui era relativ mică numeric (77 buc = 0,68/0,73%).

10. Ceașca ("cățuia" cum este denumită, impropriu, în numeroase lucrări de specialitate) - are corpul tronconic, diametrul fundului fiind mic în raport cu cel al gurii (fig. 18/1-4, 6). Sunt câteva exemplare cu corpul semisferic (fig. 18/7) sau cilindric (fig. 18/5). De obicei, pornind direct din fund până spre buză se află o toartă semicirculară cu secțiunea neregulat ovală sau dreptunghiulară. Uneori buza poate fi decorată cu creștături (fig. 18/1).

Este un vas lucrat numai cu mâna. Deși reprezintă un vas specific lunii geto-dace este relativ rar utilizat (83 buc = 0,73/0,79%).

Pasta este în general de proastă calitate iar arderea neomogenă, majoritatea (59 buc = 71,08%) fiind arse oxidant (mai bine spus neglijent).

11.1-2. Strachina - este un tip de vas scund, tronconic, cu o largă deschidere a gurii, cu buza în general verticală și un gât scund, iar fundul mic. Buza mai poate fi lățită spre exterior sau oblică. A fost puțin utilizată (8 buc = 0,07/0,08%). Jumătate din exemplare (4 buc = 50%) sunt lucrate cu mâna (fig. 15/8 ; 17/4, 6,) și jumătate la roată (fig. 17/5, 7), în fiecare categorie câte jumătate (2 buc = 50%) fiind arse oxidant și jumătate reducător.

Numărul mic de exemplare descoperite, adesea în condiții stratigrafice neclare, ne împiedică a face o strictă încadrare cronologică a lor. După părerea noastră însă ele ar trebui să fie încadrate în nivelurile mai vechi datorită faptului că în perioada secolelor IV-III a.Ch. erau mult mai intens utilizate.

12. Vasul Bitronconic - are gura relativ largă, buza răsfântă oblic în exterior, corpul relativ înalt iar fundul este drept. Este lucrat cu mâna dintr-o pastă relativ bine aleasă, iar exteriorul este acoperit cu un slip bine netezit, cu aspect lucios. Este relativ numeros (81 buc = 0,72/0,77%), mai mult de trei sferturi dintre vase (64 buc = 79,01%) fiind arse reducător.

13. Uciorul - are corpul ovoidal-bombat, gât înalt și îngust terminat printr-o gură cu diametrul mic și buza verticală. De sub buză până deasupra umărului se află o toartă unghiulară, lată. Fundul la cele lucrate la roată este inelar. S-au descoperit doar câteva fragmente (8 buc = 0,07/0,08%), jumătate (4 buc = 50%) arse oxidant și jumătate reducător.

13.1. Lucrat cu mâna - este reprezentat de un singur fragment, ars reducător.

13.2. Lucrat la roată - este reprezentat prin câteva fragmente (7 buc = 87,50/0,06/0,07%). În mod curios, spre deosebire de alte așezări unde predomină piesele arse reducător, mai mult de jumătate din piese (4 buc = 57,14%) sunt arse oxidant (fig. 19/1-3).

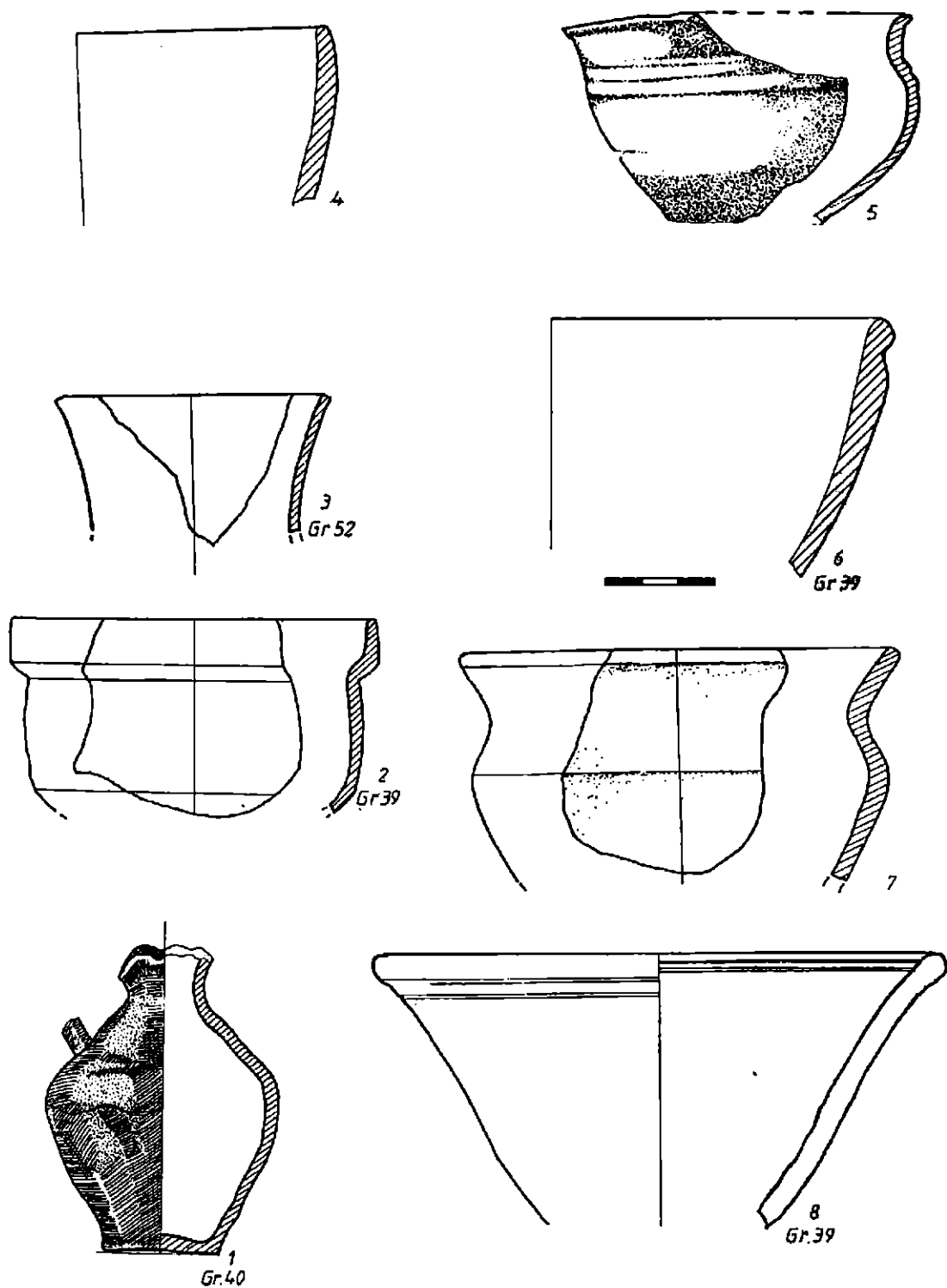

Fig. 19. 1-3. Ulcioare lucrate la roată; 4-8. Cupe/Boluri lucrate la roată.

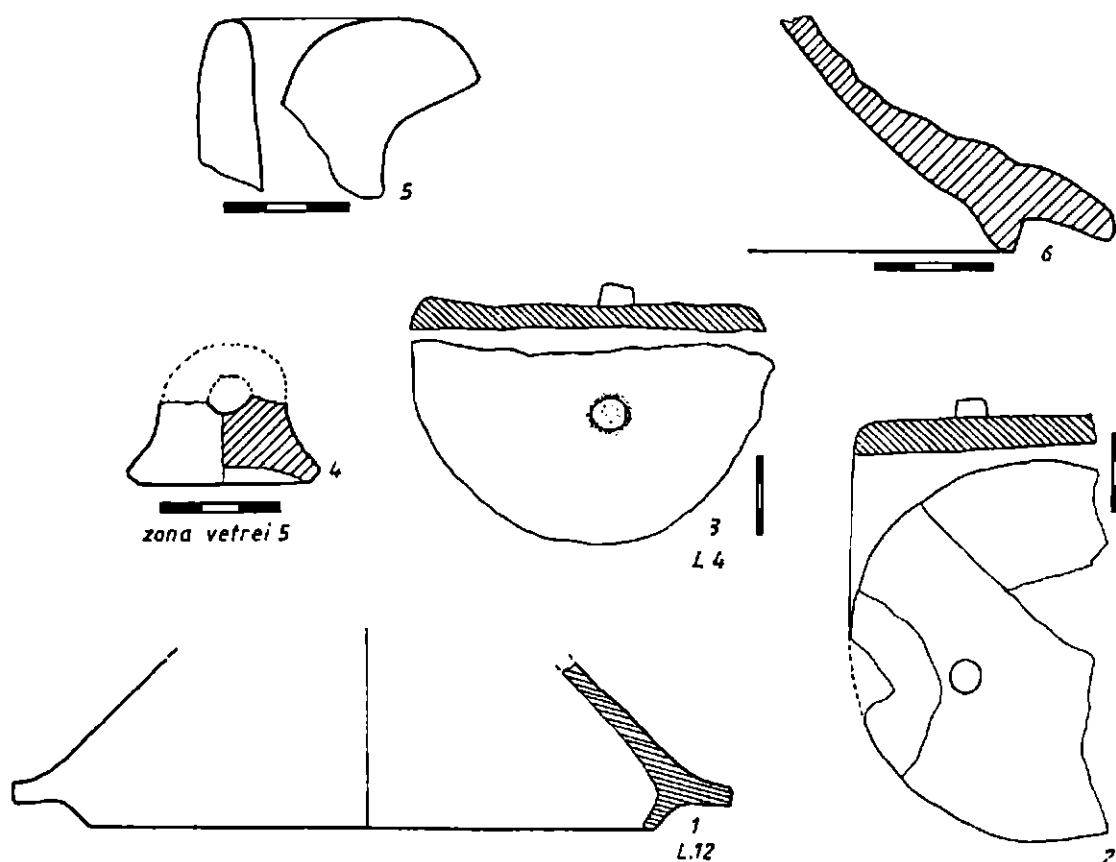

Fig. 20. Capace lucrate cu mâna (2-5) și la roată (1,6)

14. Capacul - reprezintă o formă relativ rar întâlnită

14.1. *Lucrat cu mâna* - se întâlnește în puține exemplare (11 buc = 68,75/0,10/0,10%), majoritatea (7 buc = 63,64%) fiind arse reducător. Se poate prezenta sub forma unei calote semisferice, cu toartă dreptunghiulară sau conică (fig. 20/4), sau plat-discoidal (fig. 20/2-3). Mânerul poate avea uneori forma unui cap de pasăre (fig.20/5).

14.2. *Lucrat la roată* - este puțin răspândit (5 buc = 31,25/0,04/ 0,05%), iar marea majoritate (4 buc = 80%) sunt arse reducător. Corpul propriu zis este semisferic, dar este prevăzut cu o gură largă continuată cu o buză dreaptă sau țesită oblic, puțin oblică spre interior, după care urmează un "guler"-bordură lat, orizontal, ieșind în afară. Fundul, cu rol de mâner, poate fi inelar sau discoidal (fig. 20/1, 6).

15. **Cupa / Bolul** - reprezintă un tip de vas prevăzut cu o gură largă a cărei buză poate fi verticală, dreaptă sau puțin rotunjită la exterior, oblică sau arcuită oblic spre exterior. În funcție de forma corpului se pot distinge cele două variante: a) cupa - cu corpul conic; b) bolul - cu corpul semisferic.

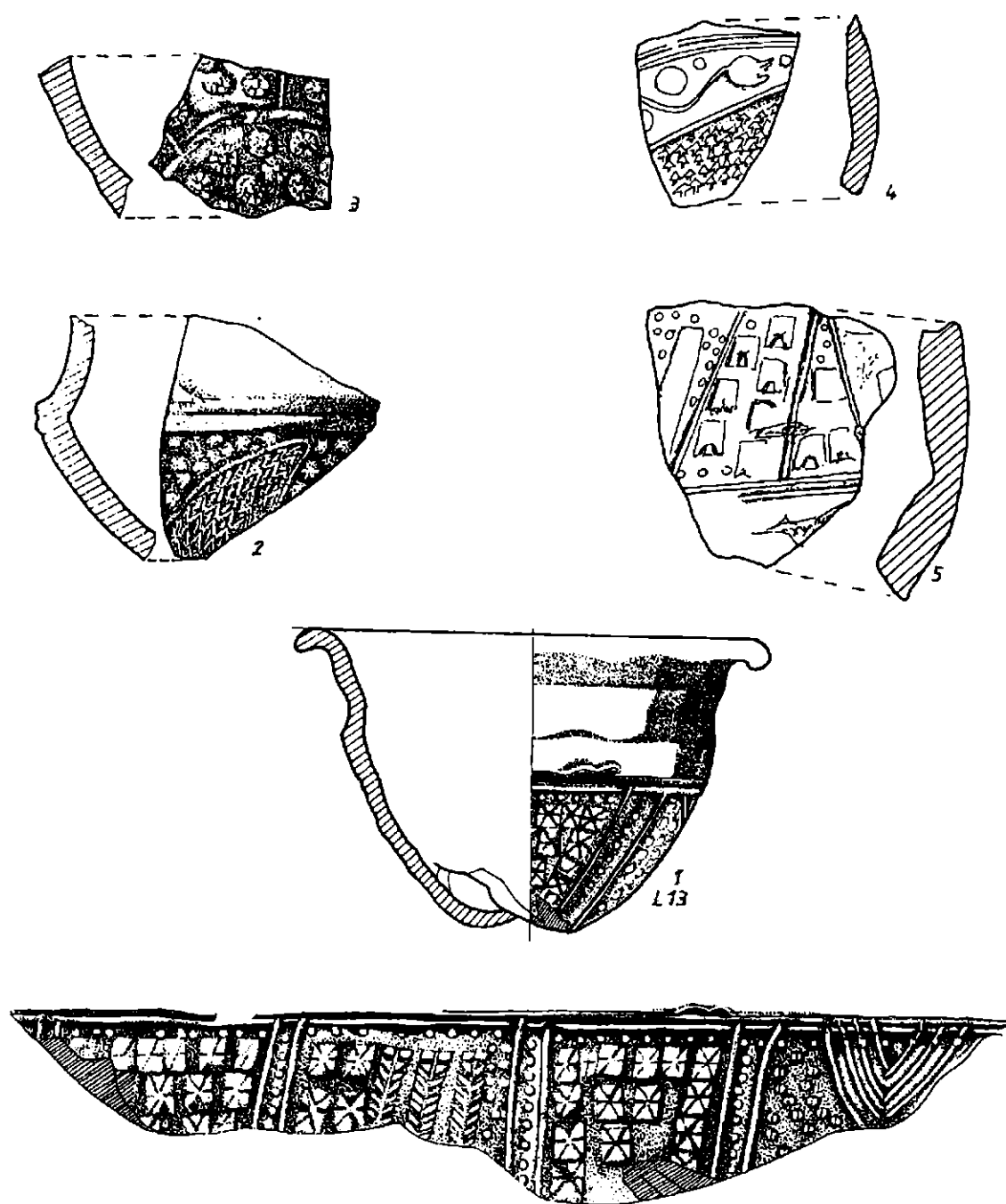

Fig. 21. Cupe cu décor în relief.

Utilizarea ei nu este foarte numeroasă (32 buc = 0,29/0,30%). Majoritatea (19 = 59,37%) sunt arse reducător.

15.1. *Lucrată cu mâna* - este reprezentată de câteva (5 buc = 12,50/0,04/0,04%) fragmente, majoritatea (3 buc = 60 %) fiind arse însă oxidant.

15.2. *Lucrată la roată* - este mult mai numeroasă (27 buc = 87,50/0,24/0,26%). Decorația constă din linii incizate trasate pe buză atât la exterior cât și la interior. Majoritatea (17 buc = 62,96%) sunt arse reducător (fig. 19/4-8).

16. **Imitațiile după cupele elenistice cu decor în relief** - sunt reprezentate de câteva (11 buc = 0,10%). Decorația constă din imbricații și motive geometrico-vegetale. Majoritatea (8 buc = 72,73%) sunt arse reducător (fig. 21/1-5), trebuie însă să menționăm și existența a câtorva (3 buc = 27,27%) arse oxidant.

17. **Craterul** - este lucrat doar la roată și este prezent prin câteva (10 buc - 0,09%) fragmente, marea majoritate (9 buc = 90%) fiind arse reducător. Atribuirea unor fragmente acestui tip de vas s-a făcut doar pe baza unor porțiuni din corp prevăzute cu torți-apucătoare verticale și semicirculare (fig. 22/1-2).

18. **Paharul** - de formă cilindrică, lucrat cu mâna, este reprezentat printr-un singur exemplar. Arderea este reducătoare.

19. **Farfuria (?)** - asemănătoare cu strachina, dar având marginea mult lățită, este prezentă printr-un singur fragment, lucrat cu mâna și ars reducător.

20. **Vasul "colonetă"** - de dimensiuni relativ mici, de formă tronconică, este prevăzut cu benzi în relief, dispuse vertical, pornind din buză și terminându-se pe fund. Este prelucrat dintr-o pastă puțin îngrijită, iar arderea este oxidantă. S-a descoperit un singur exemplar (fig. 22/6).

21. **Tava-platou** - este prezentă printr-un singur exemplar, fragmentar, a cărui margine este puțin înălțată și rotunjită. Prelucrarea este grosolană dintr-o pastă cu multe impurități. Arderea este reducătoare (fig. 22/7).

22. **Tipsia** - de formă rotundă, plată, cu marginile rotunjite, este prezentă printr-un mic fragment ars reducător.

23. **Vasele miniatură** - sunt prezente prin doar două exemplare dintre care unul, înalt de circa 2 cm, are forma unei cupe cu picior (fig. 2/12). Amândouă sunt arse reducător.

24. **Creuzetul** - este relativ numeros (11 buc = 0,10 %). Este de remarcat că unul a fost descoperit în strat, un al doilea în bordeiul 14, iar 9 în locuința 22 (fig. 2/1-9) - fapt ce ne-a determinat să presupunem că această din urmă locuință era un atelier pentru prelucrat metalele.

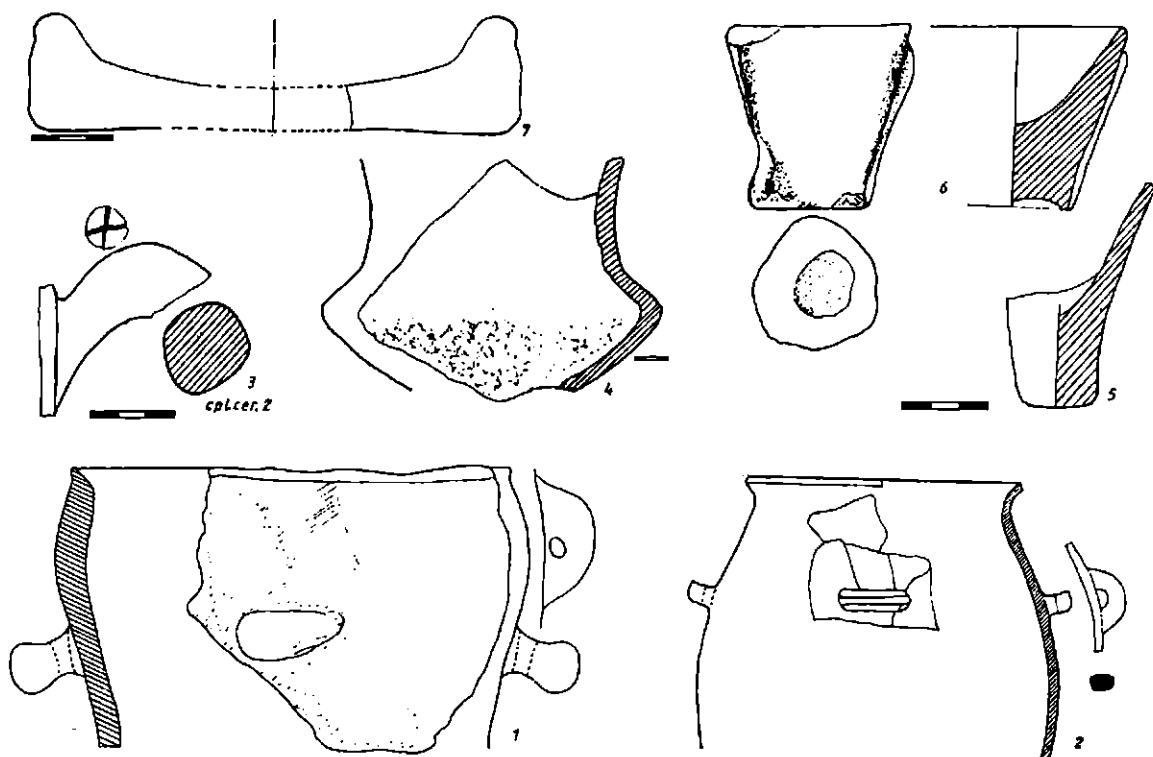

Fig. 22. 1-2. Cratere; 3-5. fragmente de amfore; 6. Vas Colonetă; 7. Tavă-platou.

Pentru o redare statistică cât mai exactă a descoperirilor ceramice se poate astfel stabili că din cele 5401 fragmente și vase întregi, aparținând unor tipuri certe, 2518 (46,62%) sunt arse oxidant și 2883 (53,38%) reducător. Din cele 3514 bucăți lucrate cu mâna 2048 (58,28%) sunt arse oxidant și 1466 (41,72%) reducător. Lucrate la roată sunt 1887 bucăți dintre care 470 (24,91%) arse oxidant și 1417 (75,09%) reducător.

Dar în afara acestora, 4259 fragmente atipice sunt lucrate cu mâna - 2126 (49,92%) arse oxidant și 2133 (50,08%) reducător - iar alte 871 fragmente, de asemenea atipice, sunt lucrate la roată - 140 (16,07%) arse oxidant și 731 (83,93%) reducător.

Deci, dintr-un total de 10.531 piese 7773 (73,81%) sunt lucrate cu mâna și 2758 (26,19%) la roată, iar 4784 (45,38%) sunt arse oxidant și 5747 (54,62%) reducător.

Un penultim tip ceramic îl constituie **Amforele**, vase de import din lumea elenistică (fig. 22/3-5). Una singură, din 756 fragmente, are urmele unei ștampile dreptunghiulare dar, din păcate, ilizibilă iar o a doua are o cruce înscrisă într-un cerc (fig. 22/3). Pasta lor este cărămizie (632 buc), cenușie (43), albicioasă (71) și rareori roz-portocalie (10). Numeroase torți sunt duble.

Ultimul tip ceramic îl constituie un fragment de **Farfurie** lucrată la roată și provenind din import.

În privința datării se poate constata prezența unor tipuri ceramice, cum sunt în special vasele de tip urnă sau în formă de clopot (tipurile 3.1. și 3.2.), care, după cum am mai spus, aparțin secolelor IV-III a.Ch.

Restul formelor ceramice sunt specifice tuturor așezărilor geto-dacice din secolele II-I a.Ch. Prin prezența imitațiilor după boluri deliene se poate spune că perioada de maximă locuire a așezării din acest loc s-a desfășurat între mijlocul sec.II și mijlocul sec.I a.Ch. Iar prezența câtorva fragmente ceramice lucrate la roată și decorate cu motive geometrice - în special linia în val - lustruite, în special pe buza unor fructiere, ne îndeamnă a presupune că locuirea a durat și în a doua jumătate a sec. I a.Ch. Este de remarcat însă lipsa ceramicii cu decor pictat, atât de specifică locuirilor de la sfârșitul sec.I a.Ch. și începutul secolului prim din era creștină.

Objets en terre cuite et pierre et vases céramiques découverts dans l'établissement gétique de Vadu Anei, com. Brănești, dép. de Ilfov

Résumé

Les recherches archéologiques effectuées pendant les années 1991-1993 sur l'amplissement de la future auto-route Bucarest-Constanța ont eu comme résultat la découverte, sur la rive gauche du ruisseau Pasărea, au nord du village Vadu Anei, commune Brănești, dép. de Ilfov, d'une étendue station gète des IV-III et II-I siècles av.J.C.

Dans ce article sont présentés, du point de vue typologique et statistique, seulement les objets en terre cuite et pierre et les vases céramiques découverts, pendant les fouilles, par quelques collègues de l'auteur qui ont cédé le droit de publication, fait pour le quel on leur remercie.

I. Objets en terre cuite et pierre, en nombre de 88, à voir le Tableau I.

II. Céramique gétique - elle est présentée dans les Tableaux III, autant du point de vue numérique (environ 11.000 fragments et vases) et par complexes, que du point de vue typologique.

Les vases sont représentés par 24 types. Les 5401 fragments et vases sont en nombre de 2518 (=46,62%) d'une couleur brique et 2883 (=53,38%) grise. Des 3514 pièces travaillées à la main 2048 (=58,28%) ont une couleur brique et 1466 (=41,72%) grise. Des 1887 tournées 470 (=24,91%) sont d'une couleur brique et 1417 (=75,09%) grise. A part cela 5130 fragments sont indéfinis. Donc des 10.531 pièces 7773 (=73,81%) sont travaillées à la main et 2758 (=26,19%) tournées, et 4784 (=45,38%) ont une couleur brique et 5747 (=54,62%) grise. 756 fragments proviennent des amphores et une assiettes est un produit d'import.

Une partie, plus petite, des pièces datent des IV-IIIème siècles av.J.C. Mais la majorité des pièces sont des II-Ier siècles av.J.C. Entre le milieu du IIème siècle et la milieu du Ier siècle av.J.C. est compris le maximum du developement de l'établissement. Par la présence de quelques fragments tournés et décorés par polissage on peut dire que l'habitat a duré jusque vers la fin du Ier siècle av.J.C.

Explication des figures

- Fig. 1 - Fusaioles, perles et poid en terre cuite ainsi que un éguisoir en pierre.
- Fig. 2 - 1-9. Creusets de l'habitation atelier no. 22; 10-11. Embeauchoirs en terre cuite; 12. Vase miniaturel; 13. Pierre
- Fig. 3 - Bocaux. 1-2, 5-6. Type non précisé ; 3. Miniaturel ; 4,7. Bocaux 1
- Fig. 4 - 1-2, 4, 6. Bocaux 2; 7. Bocal 2+5; 3,5. Vases Clauche, la variante genre bocal 2
- Fig. 5 - 1-2. Bocaux 3 ; 3-6. Bocaux 4 ; 7-8. Bocaux 7
- Fig. 6 - 1. Bocal 5 ; 2. Bocal 6 ; 3. Bocal 3+4
- Fig. 7 - 1. Vase ventru travaillé à la main; 2. Vase ventru tourné; 3. Vase Biconque, avec une anse, travaillé à la main; 4-6. Vases Biconiques travaillés à la main; 7-8. Vases Clauche genre bocal 2
- Fig. 8 - Vases ventrus. 1-5. Tournés; 6-7. Travaillés à la main
- Fig. 9 - 1-2, 4-5. Tasses travaillée à la main; 3. Bocal
- Fig. 10 - Tasses tournées
- Fig. 11 - Tasses tournées
- Fig. 12 - des parties supérieures de Fruitières et de Fruitière-Terrines travaillées à la main
- Fig. 13 - Fragments de Fruitières et Fruitières-Terrines tournées
- Fig. 14 - Fragments de Fruitières et Fruitières-Terrines tournées
- Fig. 15 - 1. Vase Clauche; 2. Terrine tournée; 3-7. Terrines travaillée à la main; 8. Écuelle travaillée à la main
- Fig. 16 - Fragments de terrines travaillée à la main (1) et tournées
- Fig. 17 - Passoirs travaillés à la main (2) et tournés (1,3); Écuelles travaillées à la main (4,6) et tournées (5,7)
- Fig. 18 - Tasses
- Fig. 19 - 1-3. Carafes tournées; 4-8. Coupes/Bols tournées
- Fig. 20 - Couvercles travaillés à la main (2-5) et tournés (1,6)
- Fig. 21 - Coupes avec le décor en relief
- Fig. 22 - 1-2. Cratères; 3-5. Fragments d'Amphores; 6. Vase colonnette; 7. Plateau